Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

RAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

הײנט 8 זײטען.

נייער פאָלקסבלאַט

Nr. 196/1491 | Łódź, Wtorek 21 sierpnia 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאַג, ה' אלול תרפ"ח | Nr. 196/1491

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

צאָהן-דאָקטאָר
SPERLING
POŁUDNIOWA 9, tel. 43-06
צוריקגעקעהרט.

דאַנקזאָגונג.

אין נאָמען פון די טויזענדער קראַנקע וועלכע ווערען געראַטעוועט פון „לינת-הצדק", זאָגען מיר אַ הערצליכע דאַנק אַלע, וועלכע האָבען צוגעהאָלפען דעם גרויסן ערפאָלג פון דער גאָרטען-פערוויילונג, וועלכע איז פאָרגעקומען מיטוואָך, 15/8 לטובת אונזער אינסטיטוציע

גאַנץ בעזונדער דאַנקען מיר דעם אַנסאַמבל פון „אַררט", דעם ה' לייבאָוויטש און ה' ראַטהע ווי אויך דער יודישער פּרעסע פאַר איהרע וואַרימע אַרטיקלען, ה' שמעון בערנהיים פאַר'ן איינאָרדנען דעם בופעט, אַלע ברויערייען ווי אויך וואָרשט-געשעפטען, וועלכע האָבען געשפּענדעט פאַר דעם בופעט, ווי אויך די, וועלכע האָבען געשפּענדעט ווערט-זאַכען פאַר דער פאַנטאָווער לאָטעריע.

מיר דריקען אויס נאָכאַמאָל אַלעמען אַ הערצליכען דאַנק.

די פערוואַלטונג פון „לינת הצדק".

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
– און איבערגעצויגען אויף –
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אָנשליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

צענטראַלער האַנדווערקער - פעראַנד
לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 4.

היינט, דינסטאַג, דעם 21-טען אויגוסט, 6 אַ זייגער אין אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פעראַנד, פּאָלודניאָוואַ 4

אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע יודישע האַנדווערקער פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) די רעגיסטראַציע פון די האַנדווערקער. 2) קראַנקען-קאַסע-וואַהלען אין לאָדזער פּאָוויאַט. 3) די פאָרשטעהענדע וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער אין פּוילען. 4) וואַהלען פון אַ שטענדיגען ראַיאָן-סעקרעטאַריאַט אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

פאָרשטעהער פון אַלע האַנדווערקער-פעראיינען און סעקציעס, וואָס געהערען אָן צום צענטראַלען האַנדווערקער-פעראַנד (פּאָלודניאָוואַ 4) און האָבען ביז'ן היינטיגען טאָג נישט דערהאַלטען קיין איינלאַדונגען ווערען דערמיט אָפיציעל איינגעלאַדען צו שיקען זייערע פאָרשטעהער

די פערוואַלטונג.

צענטראַלער יודישער האַנדווערקער - פעראַנד
פּאָלודניאָוואַ 4

3-ונג, האַנדווערקער פון אַלע פאַכען!

מיר פאָדערן אויף אַלע האַנדווערקער אָהן אונטערשיד פון פאַך, סיי די, וואָס האָבען זיך שוין רעגיסטרירט אין דער צענטראַלע אָדער אין זייער פעראיין, סיי די וואָס האָבען זיך נישט רעגיסטרירט, זיי זאָלען זיך אונבעדינגט מעלדען אין קאַנצעלאַריע פון פעראַנד טעגליך פון 9 ביז 2 מיטאָג און פון 4 ביז 9 אָוו. מיטברענגענדיג דעם פּאַטענט פון יאָהר 1927 (די וואָס בעזיצען קאָנצעסיעס דאַרפען אַזעלכע מיטברענגען).

מיר מאַכען אויפמערקזאַם, דאָס דער טערמין פון דער רעגיסטראַציע ענדיגט זיך דעם 31-טען ד. ח. און די האַנדווערקער, וואָס וועלען זיך ביז דעם טערמין נישט רעגיסטרירען וועלען בעשטראָפט ווערען מיט 1000 זל. און 14 טעג אַרעסט.

בעמערקונג: מיר בעטען זיך נישט צו פערלאָזען אויף די לעצטע טעג, ווייל דער טערמין איז קורץ.

די פערוואַלטונג.

DR. MED.
DONCHIN
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
קיי פּוילען
נעמט אָן מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג.
פון 10–1 און פון 4–7 נ.מ.
מאָניושקי 1
(Moniuszki). טעל. 9-97.

שטרימף-פאַבריקאַנטן קראַפּט און האַנד!

לויט דער פעראָרדנונג פון דער וואָיעוואָדזטווע מוזען אייערע אונטערנעהמונגען רעגיסטרירט ווערען ביז דעם 31-טען אויגוסט, אין געגענפאַל דראָהט אַ שטראָף ביז 1000 זלאָטיס אָדער 14 טעג אַרעסט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רעגיסטראַציע קומט פאָר מאָרגען מיטוואָך, דעם 22 אויגוסט, פּינקטליך 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פעראַנד, פּאָלודניאָוואַ 4

אַ פערזאַמלונג

בעט וועלכער איהר וועט קענען אייערע אונטערנעהמונגען רעגיסטרירען.
ברענגט מיט דעם פּאַטענט פון 1927 און די קאָנצעסיע פון אייער אונטערנעמונג.

מיט אַכטונג **די פערוואַלטונג.**

בית-ספר מעורב
בן 7 מחלקות
ע"ש
„שלום עליכם"
של החברה ליסוד בתי-ספר עממיים וגני ילדים עברים בלודז

7-קל. העברעאישע קאָעדוקאַציאָנס-שולע
אויפ'ן נאָמען פון
„שלום עליכם"
פון דער געזעלשאַפט פאַר יוד. פאָלקס-שולן און פאַר שול-ערציהונג אין לאָדז

פּאָלודניאָוואַ 11, טעל. 13-34.

איינשרייבונגען אין די קלאַסען I, II, III, IV, V, VI, VII, דויערען. די שולע, וואָס עקזיסטירט זייט 12 יאָהר, איז פערזעהען מיט די בעסטע לערן-מכשירים און נעמט אַרום נעבען דעם פולען פּראָגראַם פון אַ 7-קלאַסיגער אָפענטליכער שול, אַ ברייטען פּראָגראַם פון יודישע למודים ווי: העברעאישע שפּראַך, יודישע געשיכטע, תנ"ך, העברעאישע און יודישע ליטעראַטור, משנה, געאָגראַפיע פון ארץ-ישראל. אַבסאָלווענטען פון דער שולע קענען אַריינטרעטען אין 5-טע קלאַס פון יודישע גימנאַזיע. די שול-קאַנצעלאַריע פּאָלודניאָוואַ 11, פּראָנט, 1-טער שטאָק, איז טעטיג טעגליך פון 9–1 נאָכמ. פון נייעם שול-יאָהר ווערט ביי דער שולע געעפענט אַ מוסטערהאַפטע פרעבעל-שולע פאַר קינדער פון 4 יאָהר אָן.

די דירעקציע.

אַ זעצער
קען אויך זיין אַ געהילף.
זעצער קען זיך מעלדען אין דער סטעמפּעל-פאַבריק פון
יוסף אבערשטיין,
פּאָלודניאָוואַ 1. 201

ערשטער כשר'ער
פענסיאָנאַט און פּאָדעמביע
„ELIDA"
ווילע „BELLA" טרוקענסטער אָרט אין סאָסנאָווען וואַלד.
5 מינוט גאַנג פון טראַמוויי.
וווּנינגע צימערן. ערשטקלאַסיגע איינריכטונג.
בעדער און פריזירער אויפ'ן אָרט. —::— ערהאָלונג אויך פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען —::— אָנגענעהמער צייט-פערטרייב.
צוגענגליכע פּרייזען. רעיעלע און פּינקטליכע בעהאַנדלונג.
אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט זאַוואַדזקאַ 23 ביי לובינסקי.
איינהאָבער
ש. לובינסקי.

אַ לערן-מעדעל
צו סוויטערס
ווערט געזוכט ביי
ווייס, יעראָזאָלימסקאַ 4

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
נעמט אָן פון 9—12 און פון 5—7.
דאָנערשטאָג פון 10—11 און פון 2—1

אַ אָרט צו שלאָפען
פאַר אַן אָנשטענדיגען יונגענמאַן אין אַ בעזונדער צימער איז פון זאָפאָרט אָבצוגעבען. צו ערפאָהרען ביי
מענדעלזאָן
בושעזשינער 44. 211

ליטע ווידער אפגעווארפען
בײדע פוילישע פארשלאגען.

וו א ר ש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) די פוילישע רעגירונג האט ביז-איצט נאך נישט דערהאלטען קיין אפיציעלע תשובה אויף איהר נאטע, וואס איז נעכטען ארויס-געשיקט געווארען קיין קאוונא.

ווי בעוואוסט האט מיניסטער זאלעסקי אין דער נאטע פארגעלעגט צוזאמענצורופען די פויליש-ליטווישע קאנפערענץ ענטוועדער אין קעניגס-בערג דעם 22 אויגוסט, אדער אויף דעם 30 אוי-גוסט קיין גענף.

מארגען אין דער פריה קומט צוריק פון קאוונא קיין ווארשא דער שעף פון קאבינעט פון מיניסטער זאלעסקי ה' שומלאקאווסקי, וועלכער האט איבערפיהרט די פוילישע נאטע קיין קאוונא. ה' שומלאקאווסקי ברענגט מיט זיך מיט די ליט-ווישע ענטפער-נאטע.

ווי מען דערוואוסט זיך האט וואלדעמאראס אפגעווארפען בײדע פוילישע פארשלאגען, אז אויף אזא אופן איז אין דעם פויליש-ליטווישען סכסוך ווייטער נישט געקומען צו קיין פערשטענ-דיגונג.

פארד שטיצט אונטער הובערס קאנדידאטור.

בײדע זענען זיי אנהענגער פון פרא-היביציע-געזעץ.

נ י ו-י א ר ק, 20. (אטע) פארד האט פאר פרע-סע פארשטעהער ערקלערט, אז ער איז אנ'אנ-הענגער פון דעם פראהיביציע געזעץ און דעריבער וועט ער שטיצען הובערס קאנדידאטור אלס פרעזי-דענט פון די פעראייניגטע שטאטען. דאס אבשאפען פון פראהיביציע געזעץ וואלט געווען א גרויס אומ-גליק און ער וואלט געמוזט שליסען אלע זיינע פא-בריקען.

וועלט-קאנפערענץ פון מזרחי אין דאנציג

די רעדע פון הרב בערלין. — שיער נישט א קריזיס אין פרעזידיום צוליב'ן אופן פון פיהרען די זיצונגען.

ד א נ צ י ג, 20. (יט"ע טעלעגראפיש) די ער-עפנונגס-רעדע אויף דער אלוועלטליכער קאנפע-רענץ פון מזרחי האט געהאלטען הרב מאיר בערלין ער האט אנגעוויזען, אז אינ'ם שותפות'דיגען וועג מיט די ציוניסטען ביי סאיפבוי פון א"י לייכט נאך פאר מזרחי די טריהייט צו דער תורה.

נאך הרב בערלין האט גערערט דער געווע-זענער רעדאקטאר פון יורישע זטאגבלאט אין ניו-יארק ה' גדליה בובליק. דער רעדנער האט אנגעווי-זען, אז מזרחי איז ווייט אויסגעוואקסען איבער די ראמען פון א פארטיי-בעוועגונג. נאכדעם האט גע-רעדט הרב נאלר.

ד א נ צ י ג, 20. (יט"א טעלעגראפיש) אין פרע-זידיום פון דער קאנפערענץ זענען געוועהלט געווא-רען רעפ. פארבשטיין, גדליה בובליק, הערמאן שטרוך, ד"ר פערערבוש און הרב אסטראווסקי און אלס סעקרעטארען די ה"ה מארגעט, נייפעלר און בארנשטיין.

ד א נ צ י ג, 20. (יט"א טעלעגראפיש) ביים אנ-הויב פון דער מאנטאג'דיגער זיצונג איז אויסגע-בראכען א קריזיס אין פרעזידיום. רעפ. פארבשטיין או זבובליק האבען זיך אנגעגעבען אין רימיסיע ד' רייטשע רעלעגאציע און די יוגענט האט געפאדערט, אז די זיצונגען זאלען זיין פערטרויליכע, דאגעגען האבען די אמעריקאנער און פוילישע רעלעגאטען און אלע רבנים געפאדערט, אז די זיצונגען זאלען זיין עפענטליכע. צום סוף איז נאך א הייסען וכוח בעשלאסען געווארען, אז די זיצונגען זאלען זיין עפענטליכע או זדער פרעזידיום קריזיס איז געלעזט געווארען.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג האט הרב מאיר בערלין געהאלטען א רעפעראט וועגען די הויפט-צילען פון דער מזרחי-טעטיגקייט אין א"י. נאכדעם האט זיך אנגעהויבען די גענעראל-דעבאטע.

א געהיימנישפולע געשיכטע אין א באהן-וואגאן.

ק א ט א וו י ץ, 20 (טעלעפאניש) היינט אינ-דערפריה באלד נאכ'ן אנקומען פון ווארשאווער צוג האט זיך צום קאמענדאנט פון דעם וואקזאל-פאליציי געווענדעט א געוויסער הערמאן קרין, דייטשער בירגער פון בערלין און איבערגעגעבען פאלגענדען פאקט:

ה' קרין איז צוזאמען מיט זיין 18 יעה-ריגע טאכטער געפאהרען פון ווארשא קיין קאטא-וויץ. אין פיעטרקאוו זענען אין וואגאן, וואו עס האבען זיך געפונען נאר ה' קרין מיט זיין טאכ-טער אריין צוויי עלעגאנטע הערען און פערנומען דארטען פלעצער.

אין א געוויסען מאמענט האט איינער פון די הערען פערררייכערט א פאפיראס. באלד איז קרי-נען בעפאלען א שלעפעריגקייט און נישט קוקענ-דיג דערויף, וואס ער האט מיט אלע כחות זיך גע-וועהרט איז ער איינגעפאלען אין א שטארקען שלאף. ווען ער האט זיך אויפגעכאפט איז זיין טאכטער געווען פערשוואונדען.

די פאליציי האט באלד אונטערגענומען אנ'ע-נערגישע אויספארשונג. ווי מען איז זיך משער האט מען דא צו טון מיט אנ'אינטערנאציאנאלער באנדע פרויען-הענדלער.

זייט 36 שעה נישט פאראן קיין ידיעות פון אקעאן-פליהער.

ל א נ ד א ן, 20. (אטע) זייט 36 שעה פעהלען ידיעות פון צוויי פליהער טעסלעם און קראווזע, וואס האבען געוואלט איבערפליהען דעם אקעאן פון אמע-ריקא קיין שוועדען איבער גרינלאנד.

פראגראם פון די פייערליכקייטען ביים אונטערשרייבען דעם אנטי-מלחמה-אפמאך.

פ א ר י ז, 20. (אטע) „טשיקאגאר טריבון" מעל-דעט, אז קעלאג האט מודיע געווען די פראנצוי-זישע אמבאסאדע אין וואשינגטאן וועגען זיין הסכם אויף דעם פלאן, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורכ'ן מיניסטאר-ראט פון די פייערליכקייטען ביים אונטערשרייבען דעם אנטי-מלחמה-אפמאך. קעלאג האט בעקומען א דעפעשע פון טשעמבערלען, אין וועלכער דער ענגלישער מיניסטער ווינשט איהם א גליקליכע פערענדיגונג פון דער אנגעהויבענער זאך.

דאס אונטערשרייבען פון אפמאך וועט פאר-קומען אין זייגער זאל אין אויסערן-מיניסטעריום, מאנטאג דעם 27. ר. ח. 4 א זייגער נאכמיטאג. אבטיילונגען פון דער רעפובליקאנישער גווארדיע וועלען אפגעבען מיליטערישען כבוד די פערזאמעלטע דיפלאמאטען. די קאנפערענץ וועט עפענען מיניסטער בריאן, וועלכער וועט בעגריסען די פערזאמעלטע אין נאמען פון דער פראנצויזישער רעגירונג.

האנדווערקער-פעראיין, אגראדאווא 9.
צו דער עפענטליכקייט!

מיר געפינען פאר נויטיג אויפצוקלערען דער עפענטליכקייט דאס ווייטערדיגע:

מיט א געוויסער צייט צוריק האבען מיר זיך געווענדעט צום דאמען-מאגאזין פעראיין פון 1-טען מאי 2 וועגען פיהרען א געמיינזאמע אקציע, כדי אויסצובעסערן די פאך-לאגע. דער פעראיין פון 1-טען מאי 2 האט אפילו דערויף נישט געוואלט ענטפערן. דערפאר האבען זיי מיט דער מיטהילף פון אונזער געוועזענעם פארזיצער פון דער פאך-קאמיסיע אליעזר טערקעלטויב געפרובט צו צובּרעכען אונזער פעראיין, גרינדענדיג ביי אונז א „יאטשעיקע". מיר האבען דעריבער דעם פערע-טער טערקעלטויב אויסגעשלאסען פון אונזער פעראיין.

וואס ס'איז שייך דער אקציע ביי דאמען-מאגאזין-שניידער, איז זי ארויסגערופען געווארען אהן אונזער וויסען און הסכם. וואלטען די הערען פון 1-טען מאי 2 באמת געוואלט אויסבעסערן די לאגע אין פאך, וואלטען זיי געקאנט מיט אונז זיך פערשטענדיגען, און דאן וואלט די אקציע געפיהרט געווארען סאלידאריש.

זיי האבען אבער גארנישט אין זינען די אקציע, נאר ווילען צוברעכען אונזער פעראיין. מיר קע-נען דעריבער אזא אקציע, וואס איז ארויסגערופען געווארען אהן הסכם מיט אונז, נישט אנערקענען. אנשטאט צוזאמענציברענגען דאס פאך צו אנ'ענערגישען קאמף מיט די קאנפעקציאנערען פערנעהמען זיי זיך מיט זידלערייען געגען איינעם פון אונזערע בעסטע מענשען, דעם ח' הערש גאלדבערג, וועלכער געניסט פון דער אנערקענונג און אכטונג פון טויזענדער כאלופניקעס און האנדווערקער. ס'איז דעריבער קלאר, אז אזעלכע זויבערע אקציעס קענען מיר נישט אונטערהאלטען.

מיר רופען דעריבער נאכאמאל אינזערע מיטגלידער — דאמען-מאגאזין-שניידער, נישט צו לאזען זיך טעראריזירען מצד די הערען פון 1-טען מאי 2 און נישט צו ווארפען די ארבייט.

גלייכצייטיג רופען מיר אויף היינט, דינסטאג, 7.30 אווענד א פאך-פערזאמלונג פון דאמען-מאגאזין-שניידער א. ד. ט: „פארוואס נעהמען מיר נישט קיין אנטייל אין שטרייק".

די פערוואלטונג.

די פערוואלטונג
— פון דער —
לאדזער יודישער קהלה

מאכט בעקאנט, אז דער בודושעט אויף 1928 ווערט אויסגעלייגט לויט די עקזיסטירענדע פארשריפטען צום אדורכזעהען אין קהלה-קאנצעלאריע (פריי-היימס-פלאץ 6) אין משך פון 8 טעג, ד. ה. פון 21-טען ביז'ן 29-טען אויגוסט איינשליסליך אין די שעה'ען פון 10 ביז 12 פארמיטאג,

רעקלאמאציעס וועלען אנגענומען ווערען ביז דעם 7-טען סעפטעמבער איינשליסליך! שפעטערדיגע רעקלאמאציעס וועלען נישט אנגענומען ווערען.

ל א ד ז, דעם 20-טען אויגוסט 1928.

7-io KL. SZKOŁA POWSZ. № 26
IZAAKA GOLDBERGA (Aleja 1-go Maja 16).

די שולע האט א דאנק איהר פרוכטבארע טעטיגקייט אויפ'ן געביט פון יודי-שען חינוך אין משך פון איהר פיל-יעהריגער עקזיסטענץ, שטענדיג פערנומען דעם חשובסטען ארט אין דער ערשטער רייהע פון די בעדייטענדסטע בעסטע שולען פון אונזער שטאט.

אט אזוי וועלען אויך להבא אנגעשטרענגט ווערען די מעגליכסטע כחות פונ'ם גאנצען שול-פערזאנאל, כדי צו דערהאלטען דעם פרעסטיזש פון דער שולע אויף דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפגאבע.

פאר אנפענגער וועט פון נייעם שול-יאהר אן דער שכר לימוד בעדייטענד ערמעסיגט ווערען. גאנץ בעזונדער וועלען אויך די המס-פריזען בערעכענט ווערען פאר אונבעמיטעלטע, עווענטועל פאר שילער, וועלכע האבען ביז איצט געלערנט אין די שטעטישע, פאוושעכנע שולען.

אין קומענדיגען שול-יאהר וועלען די תלמידים פון 4-טען אדזיאל אן לערנען נאכמיטאג אויך משניות און גמרא ביי די בעסטע מלמדים פעדאגאגען.

די העברעאישע שפראך וועט געלערנט ווערען מיט א זעהר לייכטען סיסטעם (עברית בעברית) אהן שום אקוס-פאקוס פון "hawara sfardit".

שילער-אנמעלדונגען — יעדען טאג פון 11 ביז 3 נאכמיטאג ביים איינשרייבען זענען נויטיג דעם שילערס מעטריקעס.

לעכער
ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נארדמאן**
29 צעגעלניאנא 29
רעכטס, II איינגאנג, II שט.

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19, 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען און אויך גוט א יודישען בריף אין 15 לעקציעס
געדענקט: זאוואדזקא 19

א הויז
אין צענטרום שטאדט, איינקונפט 18.000 זלאטעס צו פערקויפען. צו ערפאהרען: Wykończalnia
M. L. Laufera, Zachodnia 25
מעקלערס אויסגעשלאסען. 217

אכטונג, מאגאזינערס און בעשטעלטע שניידערס!
אין דער נייער ספעציעלער דעקאטיזיר-פאבריק פון ה. רובינשטיין, לאדז. אגראדאווא 9 דורכגאנג זאכאדניא 2, ווערט אנגענומען צו דעקאטי-זירען פערשידענע סחורות צו ביליגע פרייזען. פינקט-ליכע און רעעלע בעהאנדלונג. קומט און איבערצייגט אייך. פאכמענער קענען זיך זאפארט מעלדען אין פאבריק.

וואורשט-שניידערינס
ווי אויך מעדלעך, וואס זענען בעקאנט אין דער בראנזשע קענען זיך מעלדען טעגליך פון 5–7 אווענד, ביי
גרינבערג, נאווראט 8.

ס'ווערען געזוכט קוואליפיצירטע
בינדע-נייהערינס
האנד און מאשין, ביי
הערשקאוויטש
זאוואדזקא 33 אין צוקערניע

א קירזשנער געזעלע
און א לערן-יונגעל קענען זיך מעלדען ביי
לעווקאוויטש
29. זאוואדזקא 29. 212

ס'ווערען געזוכט
אונטער-מאשינערס
אנ'אויספרעסער און האנד-נייהערס צו מענער-מאגאזין ערשטע סארט ביי
א. לעווקאוויטש
קאנסטאנטינער 18. 322

פרייז 2 זל. שנעל און רעעל! פרייז 2 זל.
רעכטס-קאנסולענטען-ביורא
„PORADA" - „פאראדא"
10 פיעטריקאווער 10
אונטער דער לייטונג פון א לאנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאר. שרייבט אלערליי ביטעס און אפעלאציעס, קלאוזולעס אין זאבעז-פיעטשעניעס. אינפארמירט און שרייבט אין אלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראכען.

א בריף פון יוליוס אדלער

וועגן טויט פון דער ארטיסטין ליזע סאלמאן.

דער באוואוסטער ארטיסט יוליוס אדלער, וועלכער געפינט זיך איצט אין סאוויעט־רוסלאנד, האט אונז צוגעשיקט פאלגענדען בריף:

„איך בעט אייך געבען אנאטיץ אין אייער חשיבער צייטונג, אז מיטוואך דעם 1. אויגוסט איז פון אן אפעראציע אין בערלין, אונטער דער השגחה פון איינעם פון די גרעסטע פראפעסארען, געשטארבען די 50־יאהריגע יודישע ארטיסטין ליזע סאלמאן — א געבוירענע פון ביאליסטאק, וואו זי לאזט אויך איבער אן מיידעלע פון 11 יאהר.

„סוכות פו יאהר 1926, האט זי אנגעהויבען שפילען אין מיין טרופע, וועלכע איך האב צונויפגעשטעלט אין ביאליסטאק פאר א טורנע איבער פוילען. אנגעהויבען האבען מיר פון ביאליסטאק, אונזער בייד'נס געבורט־שטאט. אפפאהרענדיג מיט מיר 26 וואכען, בין איך נאכדעם אוועקגעפאהרען קיין בוענאס איירעס, וואו איך בין געווען אנגאזשירט און קומענדיג אויפ' נארט, האב איך באלד געשיקט נא ראיהר, ווי לדארט איז נישט געווען אזא גוטע אקטריסע ווי זי. אלע ארגענטינער צייטונגען האבען וועגען איהר געשריבען גרויסע לויב־געזאנגען.

„פו ארגענטינע איז זי מיט מיר געפאהרען קיין אורוגוואי און בראזיליע און פון דארט קיין אמעריקע.

„פון אמעריקע בין איך אנגאזשירט געווארען אויף נאסטראלען אין ראטעדרוסלאנד און זי איז געפאהרען קיין פוילען צו איהר קינד. אויפ'ן וועג האבען מיר נאך געשפילט אין פאריז, ברוסעל, אנטווערפען און בערלין. נאר אין בערלין איז זי נישט געזונט געווארען, איך האב איהר אפגעפיהרט אין אנ'ערשטקלאסיגען קליניק, אונטער דער השגחה פון א בעריהמטען פראפעסאר און אליין האב איך געמוזט אוועקפאהרען קיין רוסלאנד“.

„אבער צו מיין גרויסען בעדויערען, איז מיר שוין מעהר נישט בעשערט געווען איהר צו זעהען“.

15 יאהר פאלעסטינא־ארבייטער־פאנד.

אונטער דעם דאזיגען נאמען איז נאר וואס ערשינען אין תל־אביב, אנ'ארבייט פון מלך נייי־שטאדט מיט א הקדמה פון שלמה קאפלאנסקי. די שריפט גיט דאס ערשטע מאל א פולשטענדיג בילד וועגען דער טעטיגקייט פון פאלעסטינע־ארבייטער־פאנד אין ארץ־ישראל פאר 15 יאהר. דער פ. א. פ. אלס דער ערשטער פינאנסיעלער אינסטיטוט פון דער ארץ־ישראל'דיגער ארבייטער־שאפט איז ענג צונויפגעבונדען מיט אלע פאזען פונ'ם יודישען ארבייטער־לעבען אין א"י אין די לעצטע 15 יאהר. איז אויך ממילא די אויבענדערמאנטע שריפט א פרק געשיכטע פון דער ארץ־ישראל'דיגער ארבייטערשאפט.

דאס בוך איז שיין ארויסגעגעבען אויף גוט פאפיר, 132 זייטען שטארק און ענטהאלט אויך 18 בילדער פון ארבייטער־לעבען אי ארץ־ישראל, צווישען זיי מאנכע, גאר פראכטפולע אויפנאהמען. דער פרייז איז 40 אמעריקאנער סענט. בעשטעלען קען מען ביי אלע לאנד־קאמיטעטען פאר'ן ארבייטענדען ארץ־ישראל אדער דירעקט אין דער צענטראל־פערוואלטונג פונ'ם פ. א. פ.: קופת הפועלים הארץ ישראלית, תל־אביב, ת. ד. 15 Palestina.

וועלט־פערבאנד פון רעליגיעז־ליבעראלען יודענטום.

בעשלוס פון דעם צוזאמענפאהר אין בערלין.

בערלין, 20 (יט"א, טעלעגראפיש). אויף דער נאכמיטאג־זיצונג פון דער קאנפערענץ פון רעליגיעז־ליבעראלען יודענטום, איז בעטראכט געווארען דער סטאטוט פונ'ם וועלט־פערבאנד, וואס ווערט געשאפען. ס'איז געשאפען געווארען אנ'עגנער עקזעקוטיוו און א דירעקטארען־ראט, וואס ווערט געוועהלט פונ'ם קאנגרעס. ס'איז אויך בעשטימט געווארען א גרויסער ראט פון פארשטעהער פון די בעזונדערע ארגאניזאציעס. ס'איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען א 2 חודש־זשורנאל.

בערלין, 20 (יט"א, טעלעגראפיש). אין פאלאץ פון גרויסגעבער פון בערלינער טאגעבלאט, מאסע איז פארגעקומען א פייערליכער באנקעט פאר די אנטיילנעהמער פון דער קאנפערענץ פון רעליגיעז־ליבעראלען יודענטום. אין דעם באנקעט האבען זיך בעטייליגט הונדערטער געסט אנגעזעהענע פאליטישע און געזעלשאפטליכע טוער.

ס'האבען געהאלטען רעדעס קלאד מאנטעפיארע, מאסע א. א. וו.

———:0:———

טעלעגראמען.

פאלגען פון פויליש־דייטשען צאל־קריג

בערלין, 20. (ספ. טעלפ.) די ראדיקאל רעפאקראטישע „וועלט אם מאנטאג“ האט פערעפענטליכט א גרעסערע ארטיקעל געווידמעט דעם פויליש־דייטשען צאל־קריג.

אין דעם ארטיקעל ווערט פעסטגעשטעלט, אז די ענדערונג פון דער רעגירונג אין דייטשלאנד האבען פערבעסערט די אויסזיכטען אויף א פויליש־דייטשע ווירטשאפטליכע פערשטענדיגונג.

אין דעם ארטיקעל, ווערט ווייטער בעהויפטעט אז ביידע צדדים האבען פונ'ם צאל־קריג שטארק געליטען, און ווען עס זאל אפילו אין משך פון קורצע צייט ווינטער געלונגען צו ברענגען די ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט פוילען אויף נארמאלע און סאלידע יסודות וועט נאך דעמאלט נויטיג זיין א גאנצע רייהע יאהרען פון א פלאנמעסיגער ווירטשאפטליכער פאליטיק, בכדי צו בעזייטיגען די היזקות וואס דער צאל קריג האט אנגעטון דער ווירטשאפטליכער קולטור פון די דייטשע מזרח־געביטען ווי אויך דער דייטשער בעפעלקערונג אין פוילען.

יודען שלאגען דעם רעקארד פון זעלבסטמארדען אין דייטשלאנד.

בערלין, 20. (ספ. טעל.) דאס יאהר 1927 איז אין דייטשלאנד געווען א רעקארד־יאהר פון זעלבסטמארדען אין משך פון די לעצטע 50 יאהר.

בלויז אין פרייסען זענען אין פערגאנגענעם יאהר בעגאנגען זעלבסטמארד 6988 מענער און 2712 פרויען. אין יאהר 1927 האבען זיך אין דייטשלאנד געהאנגען 3902 פערזאן, 1733 האבען זיך געשאסען, 572 — גע'סם'ט, 1187 — דערשטיקט מיט גאז, 1507 — דערטרונקען, 386 — געווארפען אונטערן צוג. די גרעסטע צאהל פון די זעלבסטמערדער געהערט צום מיטעלקלאס, נאר בעזונדערס א סך זענען געווען פון צווישען די לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער.

לויט דער רעליגיעזער אנגעהעריגקייט זענען אמוועניגסטען געווען קאטאליקען, און אממעהרסטען — יודען.

די פעראייניגטע שטאטען בעאונרוהיגט

צוליב'ן פראנצויזיש־ענגלישען אפמאך.

לאנדאן, 20. (א. וו.) דער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף“ מעלדעט פון וואשינגטאן, אז די ידיעה וועגען דעם פראנצויזיש־ענגלישען פלאטען אפמאך האט דארט געמאכט א גרויסען איינדרוק. אין די אפיציעלע קרייזען הערשט די איבערציינונג אז אוי בדי איינצעלהייטען פון אפמאך שטימען מיט דער ווירקליכקייט וועט דער נייער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען מוזען ארורכפיהרען א גרינדליכע רעוויזיע פון דער ארגאניזאציע פון פלאט פון די פעראייניגטע שטאטען און די בעזאפענונגען פון די שטאטען אויפ'ן ים וועלען מוזען פערשטארקט ווערען.

א נייע פעראָרדנונג וועגען האנדעלס־ריכטער.

ווארשא, 20 (ספ. טעלעפ.) דאס יוסטיץ־מיניסטעריום ארבייט אויס א פראיעקט פון א פעראָרדנונג וועגען די האנדעלס־ריכטער.

די האנדעלס־ריכטער וועלען נאמינירט ווערען דורכ'ן יוסטיץ־מיניסטער אויף א צייט פון 3 יאהר, נאכ'ן אויסהערען די מיינונג פון האנדעלס־מיניסטער, פון צווישען די פערזאנען, וואס וועלען פארגעשטעלט ווערען מצד די האנדעלס־ און אינדוסטריע־קאמערן. די האנדעלס־ריכטער וועלען קענען בעפרייט ווערען פון זייער אמט פאר דעם בעשטימטען טערמין ענטוועדער אויף זייער אייגענעם וואונש, אדער לויט א בעשלוס פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון אפעלאציע־געריכט.

האנדעלס־ריכטער קענען זיין נאר פוילישע בירגער, וואס האבען געענדיגט דאס דרייסיגסטע לעבענס־יאהר. דער אמט פון האנדעלס־ריכטער איז נישט קיין בעצאהלטער.

די כאלערא אין אינדיען.

באמביי, 20 (ספ. טעלפ.) די כאלערא־עפידעמיע אין מאדראס פערשפרייט זיך ביז איצט זענען שוין געשטארבען איבער 100 פערזאן. צווישען די קראנקע איז אויך פערהאן א סך אייראפעער.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראמאן).

(15

— ניין! די זאך האט מיך גיכער איבערראשט! — האט מינע געענטפערט — קיין בעזונדערע שרעק האב איך נישט געפיהלט. אויף מארגען אבער, ווען איך בין אוועק אין באנק נאך געלד פאר דער מוהמען, האב איך זיך דערוואוסט, אז עמיצער האט אין יענעם פריהמארגען ארייגעלייגט אויף מיין נאמען פינף טויזענד דאלער. דאן ערשט האב איך זיך דערשראקען.

זי האט גענוי דערצעהלט וועגען אלץ, וואס דערנאך איז פארגעקומען ביז'ן מאמענט, ווי זי מיט טאליען איז אנגעקומען אהיים.

בעת'ן אויסהערען דאס דערצעהלען האט דער אגענט, קליין געהאלטען אין איין קוקען אויף דעם בעוועגליך־נערוועזען פנים פון מינע'ן און אויף דעם רוהיגען, וועניגער־שעהנעם פנים פון טאליען.

ער האט גוט פערשטאנען, וואס עס האט אלץ געקאנט דורכמאכען די אומגליקליכע, עמפינדליכע מיידעל ביז איהר צו־הילף איז נישט געקומען איהר מוטיגע, דרייסטע חבר'טע.

ער האט זיך אנגעשטויסען, אז טאליע סימאן געהער צו דעם מין פרויען, וועלכע פערלירען נישט דעם קאפ אפילו אין די געפעהרליכסטע אומשטענדען.

— איך האב קיינמאל אין לעבען נישט געהערט אזא געשיכטע! — האט ער א זאג געטון מיט א שמייכעל — דערצעהלט זשע מיר איצט, וואס עס איז פארגעקומען ביינאכט?

מינע האט ארונטערגעלאזט דעם קאפ און איהרע ליפען האבען אנגעהויבען צו ציטערן.

— נו, נו! נעהמט זיך אן א כוח, שטארקט זיך, ליבע פריילין! — האט זי קליין געמונטערט.

— איך... איך האב זיך אויפגעוועקט — האט דאס מיידעל ארויסגעמורמעלט — עס איז געווען זעהר פינסטער. איך האב זיך שפעטער דערוואוסט אז עס איז געווען דריי פערטעל דריי א זייגער.

קליין האט א קוק געטון אויפ'ן זייגער, די ווייזערס פון וועלכען ס'האבען געוויזען האלב פינף.

— ס'איז געווען פולשטענדיג שטיל, נאר איך האב בולט געפיהלט, אז עמיצער שטייט אין צימער. ווען די אויגען מיינע האבען זיך צוגעוואוינט צו דער פינסטערניש, האב איך דערזעהן אין דער טיר א שאטען פון א מאנסביל. איך האב געוואלט א געשריי טון, נאר איך האב נישט געקאנט. דער מענש איז פלוצים אריין אין צימער, און צוגעגאנגען צום פענסטער. ער האט זיך בעוועגט אהן גערויש, ווי א געשפענסט.

— דערצעהלט... דערצעהלט, כ'בעט אייך! — האט קליין אויסגערופען.

— ער האט זיך אוועקגעשטעלט א ווײַלע ביים פענסטער און איז אוועק. איך האב אויפגעוועקט טאליען. מיר האבען געוואלט אנצינדען דאס ליכט, נאר די עלעקטרי האט נישט געברענט. דאן האבען מיר גענומען דאס אפצווענגעל פון קאמין און די לאמפע איז ארויס אין קארידאר. קיינער איז דארט נישט געווען. מיר האבען אבער לע'ם זייגער געפונען דעם פראפען, און ווען טאליע האט איהם צוריק אריינגעדרייט אין זיינער, האט זיך אנגעצונדען דאס ליכט אין דער גאנצער וואוינונג. אינ'ערגיץ איז קיינער נישט געווען.

ס'איז ענטשטאנען א שטילשווייגען.

קליין האט זיך אנגעלעהנט אויף דעם ווענטעל פון האטעל.

מינע האט, פערלירענדיג די לעצטע כוחות, אראפגעלאזט דעם קאפ אויף די קניע און מיט די הענט פערשטעלט דאס פנים.

טאליע האט נערוועז געקלאפט מיט'ן פיסעל אין טעפיך.

— איהר האט פריהער קיינמאל נישט געזעהן דעם דאזיגען מענשען? — האט דער אגענט פלוצלינג א פרעג געטון.

נישט אויפהויבענדיג די אויגען, האט מינע א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

די ברעמען ביי קליינען האבען זיך ווידער פערוואונדערט א בעוועג געטון.

דער דאזיגער מענש האט נישט געדינט אמאל אין דער אמעריקאנישער ארמעי?

מינע איז אויפגעשפרונגען פון שטול, און שטיקענדיג זיך, אויסגערופען:

— ניין!

— גוט! — האט רוהיג א זאג געטון דער אגענט — ענטשולדיגט מיר, איך מוז אויף א מינוט ארויסגעהן.

ער איז אויפגעשטאנען און איז ארויס אין פירהויז.

מינע האט מיט אימה געקוקט אויף דער טיר, וואס האט זיך פערמאכט הינטער איהם.

— — — — — — — — — —

אויפ'ן וועג פון דעם שלאפצימער, וואו עס איז פארגעקומען דער מארד, צום עס־צימער, האט קליין בעוויזען צו מאכען עטליכע אנווייזונגען זיין געהילף, מארטענען, וועלכער האט איצט אויף איהם געווארט אין קארידאר.

דער אגענט האט איהם אנגענומען פאר דער האנד און אריינגעפיהרט אין גאסט־צימער.

— נו?

— דאס איז די אלטע קעכין! — האט ראפארטירט מארטען — ווען איך בין אריין, איז זי שוין נישט געשלאפען. דער טומעל דא האט זי, מסתמא, אויפגעוועקט.

— איהר בעט?

— איז פולשטענדיג אין ארדנונג, איך האב גארנישט בעמערקט.

— וואס האט זי אייך געזאגט, מארטען?

— אלץ, וואס מיר דארפען וויסען. מען רופט איהם הארי פארמאן, און ער איז א בעאמטער אין אמעריקאנישען קאנסולאט, מיט דער פריילין ווייס איז ער בעקאנט א האלב יאהר.

— דאס אלץ?

— יא... די אלטע מיינט, אז ער האט זיך געקוואפיעט אויף דער מוהמעס רייכטום.

— זעלבסטפערשטענדליך! — האט קליין איראניש א שמייכעל געטון, — איהרע חשדים דערווייזען, איבעריגענס, גארנישט. איהר האט פארמאנס אדרעס?

— ניין, זי האט נישט געוואוסט זיין אדרעס, און זי זאגט, אז ער איז איצט נישטא אין ווארשע, מיט צוויי טאג צוריק איז ער אפגעפאהרען פון דאנען.

— אזוי גאר?

— די דאזיגע ידיעה האט, דאכט זיך, געמאכט פערוואונדערען קליינ'ען.

ער האט צורודערט אנגעהויבען צו שפרייזען איבער'ן צימער.

דערנאך האט ער פלוצים ארויסגענומען פון טאש דעם אויסשניט פון „גאזעטא ווארשאווסקא“ מיט'ן פאטאלען אנאנס, און א זאג געטון:

— ס'איז זעהר א מאדנער משא־ומתן, מארטען; ווי נאר ס'וועט זיך עפענען די אדמיניסטראציע פון דער צייטונג, וועט איהר אזוי גוט זיין זיך דערוויסען, ווער ס'האט אנגעגעבען דעם דאזיגען אנאנס. מען וועט אייך, מסתמא, אנגעבען א פאלשען אדרעס, אין דער צוקונפט קאן עס אבער האבען א געוויסע בעדייטונג, איצט קאנט איהר שוין געהן; איך דארף אייך דא מעהר נישט האבען, שיקט מיר נאר דעם דאקטאר.

מארטען איז אוועק און אין א ווײַלע ארום איז דערשינען דער דאקטאר.

— איהר האט מיר גארנישט, וואס צו זאגען?

— ניין, גארנישט. דעם קינזשאל האב איך איבערגעלאזט אויפ'ן טיש.

— אויב אזוי, קאנט איהר אויך געהן. דעם ראפארט לאזט איבער ביי מיר אין קאבינעט.

— א גוטע נאכט!

(פארזעצונג קומט).

טראגישער וואנדער-וועג פון צוויי יודישע בחורים.

פון מעץ און שטראסבורג קיין אלושיר און כינא.

אין אלושיר דער הויפט שטאט פון אלושיר האבען זיך געטראפען צוויי יודישע יונגעליים. איינער, דוד אסטערן, א פוילישער אונטערטאן, א טאפעצירער פון בערוף אין מעץ האט ער געהאט א מעבעל-געשעפט, האט באנקראטירט און איז אוועק נאך אלושיר; דער צווייטער: מאריס מענרעלעוויטש אויך א פוילישער בירגער, א וואורשטמאכער פון פראפעסיע. ער האט אויך געהאט א געשעפט אין שטראסבורג.

ביידע יונגע לייט האבען זיך געהאט גענוג אנגעליטען, ביידע וואנדערער, ביידע אהן „גאנג-בארע“ פאכען אין אלושיר, איז ביי ביידע גלייך ענטשטאנען די פראגע: וואס טוט מען? אזוי ווי דוד אסטערן האט בעהערשט גאנצע זיבען שפראכען, איז ער געווארען א קעלנער אין א קאפע. ער האט דארט אזוי גוט פערדינט, אז ער האט דארט אפילו ארויסגעהאלפען זיין פריינד.

זיי האבען ביידע בעשלאסען צו מאכען א נסיעה קיין כינא, אפשר וועט כינא זיין מזל'דיג? אלס „בלינדע פאסאזשירען“ האבען זיי זיך ארויפגעכאפט אויף א שיף פון די „מעסאזשעריי מא-ריטים“.

צו די צוויי חברים איז צוגעקומען א דריטער, א פאליאק, מיט'ן נאמען קאזימיר רייס, אלע דריי האבען זיי זיך „געגעבען די הענר“, זיך צו דערשלאגען צו כינא רוקא אהן בילעטען, אלס פראוויאנט-פערוואלטער איז אויסגעוועהלט געווא-רען אסטערן, צוליב זיינע גרויסע פעהיגקייטען אלס „עקאנאם“. ער איז אויך א „טויגבארער“ יערל און אינטעליגענט דערצו. קורץ: „ער איז א מענש אויפ'ן ריכטיגען ארט“.

דוד אסטערן האט זיך אזוי געטויגט, אז נישט דער קאפיטאן, נישט די רינער האבען בעמערקט, אז אויף דער שיף געפינען זיך „בלינדע פאסאזשירען“. דאס שעהנסטע דערביי איז, וואס די חברה לייט האבען זיך אפילו נישט אויסבעהאל-טען, און אסטערן, האט זיך ארומשפאצירט איבער דער שיף, פראנק און פריי. ער האט אפילו בע-זוכט דעם טאנץ-סאלאן און האט עלעגאנט גע-טאנצט מיט אלע פיינע דאמען.

קורץ פאר קאלאמבא-ציילאן איז געפאלען אויף זיי א חשד. מען האט געפאקט די דריי „גוטע ברידער“, איבערגעפעקלט זיי אויף א שיף וואס האט זיך אומגעקערט קיין פראנקרייך, און חברה — צוריק קיין פראנקרייך!

פראנקרייך איז טאקי א שעהן לאנד, א טייער לאנד, אבער „די דריי“ ווילען דא מעהר נישט זיין. זיי ווילען געהן „פארווערטס“, נישט צוריק. א ראנק אסטערן האבען זיי זיך ארויסגע-כאפט אין א פארט.

אין קאלאמבא האט פאליציי זיי שטארק גע-נומען רודפ'ן. מענרעלעוויטש און רייס זענען ארעס-טירט געווארען, און אסטערן האט בעקומען ארבייט אלס „כאגאזש מייסטער“. אזוי איז דער „דריי בונד“ צוריסען געווארען.

אסטערן אליין איז געבליבען אין קאלאמבא, און האט זיך זעהר פערבענקט נאך זיינע צוויי חברים. דער גובערנאטאר פון שטאט ביי וועלכען ער איז, צוליב זיין גרויסע שפראכען פעהיגקייט געווארען דאלמעטשער, האט איהם אבער נישט געוואלט אוועקלאזען.

אסטערן האט אבער נישט געקענט „איינ-זיצען“ און איז אוועק ווייטער. אין סינגאפור האט מען איהם געזאגט, אז מען האט זיינע חברים ער-געץ נעזעהן. געפאהרען איז אסטערן זיי זוכען קיין מאנילא האנג-קאנג, שאנכאי, דארט ווידער האט ער זיך דערוואוסט, אז זיי זענען צוריקגעפאהרען קיין סייגאן, און אז מענרעלעוויטש איז שוין צוריק אין פאריז.

איצט געפינט זיך אסטערן אין כארבין — און ער קען זיך נישט בערוהיגען, וואס ער האט נישט געקענט אויפזוכען זיינע חברים.

25 ער און 55 זי...

דער ארימער סטודענט און די רייכע אמעריקאנערין.

אין פאריז איז די טעג געפראוועט געווארען א טערקווירדיגע חתונה ביי א יודישען ווינקעל-רב.

דער חתן, א יונגער 25-יעהריגער יודישער סטודענט פון בעסאראביען האט מיט א גערריק-טער שטימע געזאגט דעם הרי את... און אנ-געטאן דאס פינגערל אויף דעם ציטערענדען פינ-גער פון דער זעהר גערייכט איינגעהילטער כלה. די צוויי געדונגענע עדות, וואס האבען ביינע-וואוינט די חופה, האבען זיך געוואונדערט אויף דעם חתנ'ס טרויעריגקייט... אבער ווען די כלה האט אויסגעטאן דעם שלייער, האבען זיי זיך אפילו אביסעל דערשראקען — זי האט געקענט זיין דעם יונגערמאנ'ס א באבע, א מאמע, — א-בער שוין זיכער צו „פאוואשנע“ אויף זיינער א פרוי. די כלה האט אויסגעזעהן א סך איבער די פופציגער. און ווירקליך — ער איז אלט 25 יאהר און זי — 55.

די עדות האבען זיך פעראינטערעסירט מיט דעם פארל, און אט וואס איינער פון זיי דערצעהלט:

דער חתן איז אנ'ארימער יודישער סטודענט, וואס האט צוליב מאנגעל אין געלד געמוזט איר-בערייסען זיין לערנען. ער האט געזוכט פרנסה. געארבייט שוין אין א קיך, געווען א צייט אנגע-שטעלט אין א פריזירער-אנשטאלט, געלערענט זיך מאראקינערי און צום סוף איז ער געווארען א פיהרער אין א טוריסטען-געזעלשאפט, וואס עס קוסטען פיל אמעריקאנער.

זי, די כלה, קומט טאקע פון אמעריקא, פונ'ם וויטען, קאלטען אליאסקא-האלב-אינזעל, וואו זי איז געווען אנ'איינגענטימערין פון רייכע גאלד-געגענ-דען. זי האט זיי גע'ירשנ'ט פון איהר פערשטאר-בענעם מאן א רוסישען יוד, א בעקאנטען אוואנ-טוריסט אין אלאסקא. קיין קינדער האט די פרוי נישט. נעבעך געבליבען א „וויסטע אלמנה“, איז זי געקומען קיין פאריז זיך אביסעל דערמוטיגען. זי האט דא געזוכט צושטרייטונגען. און היות, ווי זי קען קיין פראנצויזיש נישט, האט זי טאקע גע-בעטען א טוריסטען-געזעלשאפט, מען זאל איהר געבען עמעס א גוטען פיהרער. דער אויסוואהל איז געפאלען אויף דעם יודישען סטודענט.

דער יונגערמאן האט אנגעהויבען ארומפיהרען זיין רייכע יודישע אמעריקאנערין איבער די פער-שירענסטע פאריזער פערוויילונגס-ערטער. ער איז איהר געפעלען געווארען און זי האט אנגעהויבען ארויסווייזען צו איהם אביסעל מעהר אויפמערק-זאמקייט, ווי צו אנ'ארימען פיהרער. קודם-כל האט זי איהם געקויפט עטליכע אנצוגען: — „ער זאל בעסער אויסזעהן!“ נאכהער האט זי ביי יעדער געלעגענהייט איהם געשאנקען געלד און פרעזענ-טען, צום סוף האט זי איהם בעצאהלט א צימער אין דעמזעלבען רייכען פאריזער האטעל, וואו זי האט געוואוינט — „צוליב בעקוועהמליכקייט“ — האט עס געהייסען.

ביסלעכווייז האט די אמעריקאנער אלמנה אר-יינגענומען דעם יונגען בחור אין איהרע הענר. איהם האט פערבלענדעט איהר רייכקייט אין פערגלייך מיט דעם ארימען לעבען, וואס ער האט געפיהרט. און אפשר האט זי איהם שטיל גע'חלומ'ט די צוקונפט פון א רייכען אלמן... (אה, זאל זי איהם לעבען ביז 120 יאהר!) — קורץ, דער יונגערמאן איז נישט געבליבען גלייכגילטיג צום איבער-פופציג-יעהריגען פרויען-הארץ און צו איהר פארמעגען, און ער האט איהר ענדליך געזאגט דעם ענדגילטיגען „יא“ — און די טעג איז פאר-געקומען ביים רב'ל די גליקליכע חתונה.

דער חתן איז געווען אפילו טרויעריג. די „כלה'שי“ אבער זעהר פרעהליך. עס בלייבט בלויז צו וויסען, צי זייער צוקונפט וועט זיין א זעהר לאנגע.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ אנגעווענדעט אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

7960. ב. סקורניצקא.

א משפחה גליד קאן קיין עדות אין קיין ציוויל פראצעס נישט זיין. ביידען ער איז פון א ווייטערדיגער ליניע. איהר קאנט שווערען אדער פארלעגען אז דער הויזווירט זאל שווערען. געוויס איז עס א זעהר ערנסטער פראצעס. און דער הויז-ווירט קאן אויך אין דער צווייטער אינסטאנץ גע-ווינען אנ'עקספערטיזע.

ס'איז געוואונשען, אז איהר זאלט זיך מיט אונזער יוריסט פערשטענדיגען.

Sz. .7961

אומאפהענגיג צו וואס פאר א געמיינדע איהר זענט צוגעשריבען, בכדי צו בעקומען א פאס מוזט איהר אומבעדינגט פארשטעלען אנ'אויסצוג פון די ביכער פאר די שטענדיגע איינוואוינער. איהר קאנט דעם נויטיגען אויסצוג בעקומען דורך דער פערמיטלונג פון לאדזשער מאגיסטראט.

דער אויסצוג מוז ווערען בעשטעטיגט דורך דער ארטיגער סטאראסטווא.

7962. תר-דר

7963. שאצקי

7964. א געטרייער לעזער פון וואלבארסקא.

7965. י. ג-נעלט.

7966. ב. 42 וו.

וועגען אייערע ענינים ראפט איהר זיך פער-שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפערנאכט אין די ציימונג.

—:0:—

7967. א 1909

איהר מוזט זיך תיכף רעגיסטרירען אין דער מיליטעריש-פאליציייאישער אפטיילונג ביים מאגי-סטראט (פיעטריקאווער 212). געוויס דראהט א שטראף אבער דורך דער אמנעסטיע איז זי געשאנ-קען. אנ'אויסצוג פון די ביכער פאר די שטענדי-גע איינוואוינער קאנט איהר בעקומען אין דער געמיינדע, וואו אייער פאטער האט גענומען א רוי-סישען פאס.

7968. בערקענפעלד פון וואלבארסקא גאס.

די פעראררנונג וועגען אינדוסטריע-געזעץ איז אויך אייך חל. איהר דארפט זיך דעריבער אומבעדינגט רעגיסטרירען און פערזעהן מיט א האנדווערקער-קארטע. א פאטענט פאר 1928 איז נישט גענוגענד. ס'מוז אומבעדינגט זיין פון 1927. אין געגענפאל מוזט איהר בעווייזען אז איהר זענט געווען א געזעלען אין משך פון די לעצטע 5 יאהר, אדער האלטען אנ'עגזאמען פאר א בערופענער דערצו קאמיסיע.

7969. ציטרינבלום.

די ערשטע שריט אין דעם ענין, איז אנ'אקט ź-jścia (טויט-שיין) איהר קאנט זיך ווענדען אין קרייז-געריכט מיט א בקשה און, פערוופענדיג זיך אויף עדות, בעטען אז מען זאל אייער מאן אנער-קענען פאר א פערשוואונדענעם.

7970. K. I.

דער וועקסעל איז שוין איצט פערעלטערט. איהר מוזט זיך צום פראצעס אומבעדינגט שטעלען און בעטען דאס געריכט, אז מען זאל די פאדע-רונג פון מאהנער אפווארפען אויפ'ן סמך פון אומ-שטאנד, וואס דער חוב איז פערעלטערט. אויב איהר וועט זיך צום פראצעס נישט שטעלען, קאן דער חוב דעם מאנער צוגעמשפט ווערען.

7971. א לעזער פון זאווישע גאס.

בעווייט איז לייכטער דאס מיליטערישע ביכעל אויסצולייכען מיט דער מעטריקע, ווי די מעטרי-קא מיט'ן מיליטערישען ביכעל. אין ערשטען פאל פיהרט די פארמאליטעט דורך די פ.ק.אי. אין צווייטען פאל מוזט איהר זיך ווענדען אין דער ציוויל-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט.

אוקראאינישער קרייץ-צוג געגען יודישע קרעטשמעס אין גאליציען

פראקלאמירט א „חודש פון קאמף מיט קרעטשמעס“.—מען מיינט נישט צו בעקעמפען דאס שיכרות. נור פערניכטען יודישע פרנסות.— ווי אזוי די אנטיסעמיטישע אקציע איז ארגאניזירט געווארען.

פון לעמבערג שרייבט מען:

די קרעטשמע איז זייט הונדערטער יאהרען איינע פון די וויכטיגסטע שטריכען אין אידילישען פייזאזש פון גאליצישען דארף. נעהמט מען פון דארף אוועק די קרעטשמע, פערלירט עס דעם גאנצען חן און עס פאלט אוועק א שטיק אינהאלט פון גאליצישען דארפס-לעבען ווייל די קרעטשמע איז נישט בלויז די סטאציע, ביי וועלכער ס'שטעלט זיך אב יעדער שאסיי-פערקעהר, נאר איז אויך דער צענטער, אין וועלכען עס שפיגעלט זיך אב דאס דארפישע לעבען אין אלע זיינע צווייגען. די גאליצישע קרעטשמע איז נישט בלויז א פלאץ פאר שיכורים און אוואנטורניקעס, נאר האט אויך איהרע שעהנע און נוצליכע זייטען, ווייל זי קאנ-צענטרירט אין זיך די ליירען און פריירען פון דארף, זיינע מעלות און חסרונות.

צוליב דעם אלעם און טאקי דערפאר, וואס זי עקזיסטירט אזוי פיל דורות און איז געווארען בעזונגען פון דיכטער און פערגעהסט א וויכטיגען פלאץ אין דער ליטעראטור, וואלט מען די קרעטש-מע געדארפט אונטערהאלטען און נישט לאזען זי אונטערגעהן, כדי אזוי ארום צו קאנסערווירען א שטיק פון דארפישען פאלקלאר און פון פויערישען לעבען.

וועגען אבער כמעט די קרעטשמעס אויס-שליסליך יודישע אונטערנעהמונגען און דאס איז א דארן אין אויג פאר אונזערע אוקראאינישע אנטי-סעמיטען. זיי נוצען אויס יעדע געלעגענהייט, כדי צו פערטרייבען די יודען פון די דערפער, וואס עס איז זיי ביז איצט אין א גרויסער מאס געלונגען. די אוקראאינישע קראמען האבען מיט דער צייט פערדרענגט די מנינים יודען פון די גאליצישע דער-פער, נעבליבען זענען בלויז די קרעטשמעס. איצט גרייט מען צו א קרייץ-צוג געגען די גאליצישע קרעטשמעס אונטער מאסקע פון קאמף געגען אל-קאהאל. דאס דארף פארקומען אין משך פון די נאהענטסטע טעג און צו דעם צוועק האבען די אוקראאינישע אנטיסעמיטען פראקלאמירט „א חו-דש פון קאמף מיט די קרעטשמעס“, וועלכע דארף געפיהרט ווערען אויף פאלגענדיגען אופן:

אין ארט. 4 פון אנטי-אלקאהאל-געזעץ פון 23-טען אפריל 1920 ווערט געזאגט, אז „דאר-פישע געמיינדעס קאנען אין ראהמען פון זייערע גרענעצען בעשליסען צו פערביטען יעדען אלקא-האל-פערקויף. אזא בעשלוס דארף ווערען אנגע-נומען אויף גרונד פון אנ'אלגעמיינער אפשטימונג (פלעביסציט) מיט א געוועהנליכער שטימען-מעהר-הייט די אפשטימונג קאן ווערען דורכגעפיהרט אויף דער איניציאטיוו פון דער געמיינדע גופא, אדער אויף דער פאדערונג פון איין צעהנטעל פון דער בעפעלקערונג (מענער און פרויען), וועלכע האבען געענדיגט דאס 21-טע לעבענסיאהר. די אפשטי-מונג דארף פארקומען שפעטסטענס 4 וואכען נאך דער אריינגעטראגענער פאדערונג“.

„אויב צוויי דריטעל פון די געמיינדען אין פאוויאט, וועלכע בעזיצען א העלפט בעפעלקערונג פון גאנצען פאוויאט בעשליסט א פערבאט פון אלקאהאל-פערקויף, דארף די פאוויאטאווי קאמו-נאלע מאכט אויסשפרייטען דעם פערבאט אויף דעם גאנצען פאוויאט. דער בעשלוס וועגען אל-קאהאל-פערבאט דארף ווערען ענטשפרעכט פער-עפענטליכט און בעקאנט געמאכט דער פאליט-שער און אקציז מאכט 2 חדשים פאר דעם קא-קאלענדאר-יאהר, אין אנהויב פון וועלכען דער פערבאט דארף פערפליכטען. א רעוויזיע פון פער-באט קאן איינטרעטען נישט פריהער ווי נאך דריי יאהר, זייט דער פערבאט איז אריינגעטרעטען אין קראפט.

אויפ'ן גרונד פון אויבען ציטירטען ארטיקעל פון דער שענקער-גזירה, טרעטען איצט צו די אוי-קראאינישע אנטיסעמיטען צו ארגאניזירען „דעם חודש פון קאמף מיט די קרעטשמעס. אזוי ווי לויט'ן געזעץ איז דער לעצטער טערמין פון פלעב-ביסציט אין היינטיגען יאהר זונטאג, דעם 21-טען אקטאבער און דער פלעביסציט דארף ווערען אויס-געשריבען שפעטסטענס דעם 22-טען סעפטעמ-בער, וועט דעריבער שוין איצט זיך אנפאנגען דער קרייץ-צוג אויף די יודישע קרעטשמעס.

די ארגאניזאטארען פון דער אנטיסעמיטישער אקציע ארבייטען דערווייל אנאנים. אבער שוין איז בעקאנט, אז „נאווי טשאס“, דער ארגאן פון „אונ-דא“-רעפוטאט דמיטרא פאליעוו האט געעפענט א רובריק אונטער דעם טיטעל: „פון קאמף פראנט מיט די קרעטשמעס“.

די צייטונג ווענדעט זיך אויך צו איהרע פער-טרויענסמענער, אז זיי זאלען אנמעלדען:

1) אלע דערפער וואו עס זענען שוין נישט פאראהן קיין קרעטשמעס, כדי זיי צו פערעפענט-ליכען אין דער רשימה פון „נאווי טשאס“,

2) אלע דערפער, וועלכע פיהרען אנ'אקציע צו בעזייטיגען די קרעטשמעס מיט דער בעצייכענונג: ווער עס פיהרט די אקציע, ווען מען האט אריינ-געטראגען די פאדערונג אויף א פערבאט פון אל-קאהאל-פערקויף, אויף ווען ס'איז געווארען בע-שטימט דער פלעביסציט און זיין רעזולטאט,

3) אלע שטערונגען מאכערייען פון די ארענ-דארען און זייערע העלפער.

ווי ס'איז דערפון צו זעהען גרייט זיך צו א גאר שארפע אטאקע אויף יודישע פרנסות אין די גאליצישע דערפער. די אוקראאינער ווילען דער-מיט אבשיסען צוויי הוזען. פון איין זייט ווילען זיי פטר'ן די יודישע קרעטשמעס, כדי דאן עווענ-טועל נאך דריי יאהר דורכצופיהרען א רעוויזיע און גרינדען נייע יודען-ריינע אוקראאינישע קרעטש-מעס. פון דער אנדערער זייט ווילען זיי העלפען פערקלענערען די הכנסות פון מלוכה'שען ספירט-מאנאפאל און גלייכצייטיג ברענגען שאדען דעם מלוכה-בודזשעט.

דער אוקראאינישער קרייץ-צוג געגען יודישע פרנסות איז זעהר כאראקטעריסטיש פאר די איצ-טיגע אוקראאיניש-יודישע בעציהונגען אין גאליצ-יען. די אוקראאינער האבען, זעהט אויס איינגע-זעהען, אז יעדער ווייטערער קאמף מיט דער רעגי-רונג אויפ'ן געביט פון פאליטישען און קולטורעלען רעכט, קאן נישט ברענגען קיין שנעלע ערפאלגען. האבען זיי דעריבער זיך געווארפען אויף די שוואכע יודישע פרנסות אין די דערפער, כדי דאן זיך אויך צו קאנען נעהמען צו די יודען אין די שטעט און שטעטלעך.

ביי זיי איז נישט דער עיקר צו קעמפען גע-גען שיכרות, וואס קאן געשעהן אויף אנגאנץ אנ-דערען אופן, נאר צו פערניכטען יודישע פרנסות. פשוט אזוי ארויסטרייבען די יודען פון די דערפער. קענען זיי נישט, ווייל זיי האבען נישט די מאכט, בעשיצען זיי זיך מיט'ן מענטעלע פון געזעץ, וואס ערלויבט זיי צו פערניכטען די קרעטשמעס.

—:0:—

די פראַגע אויף לאַנגע צייטען.

ווי בעקאַנט, האָט די לעצטע צייט דער ליטווישער פּרעמיער וואָלדעמאַראַס פאַרשאַטען מיט מסירות דעם פעלקער־בונד אויף פּוילען. וואָלדעמאַראַס ווייזט אויף, אַז פּוילען וויל דוקא אַנפאַלען אויף ליטא, ווייל נעבען דער ליטווישער גרעניץ קומען פאָר פּוילישע מאַנעווערס. דער פעלקער־בונד האָט די בעשולדיגונג אָבגעוואָרפען און אָנערקענט, אַז עס לוינט זי גאָרנישט צו בעטראַכטען. די מאַנעווערס קומען פאָר אַלע יאָהר אין ווילנער געגענד. היי־יאָהר גראָדע מאַכט פּוילען די מאַנעווערס אויף אַ היבשען שטח ווייטער פון דער גרעניץ, ווי אין די פאָריגע יאָהרען.

וואָלדעמאַראַס איז פאַרבליבען מיט אַ נאָז און האָט אָבגעוואָרפען דעם פּוילישען פאָרשלאַג וועגען אָנהויבען אונטערהאַנדלונגען צווישען פּוילען און ליטע דעם 30 אויגוסט אין גענף. וואָלדעמאַראַס וויל נישט, אַז אין דער שטאָט, וואו עס געפינט זיך דער פעלקער־בונד, זאָל דער עולם דיפּלאָמאַטען פון דער גאַנצער וועלט זעהן, וואָס עס טוט זיך און ווער איז מעכב די גאולה און שטערט דעם אייראָפּעאישען שלום.

דער תירוץ איז וואָלדעמאַראַס קען אַנדערש זיך נישט פיהרען.

ליטע געפינט זיך אין אַ עקאָנאָמישען קריזיס. דער פּאַרלאַמענט איז פונאַנדערגעטריבען. אַ קליינע מינדערהייט הערשט איבער'ן לאַנד. די קריגס־צענזור איז אין לאַנד איינגעפיהרט, קיין פרייהייט פון וואָרט און פון פּרעסע איז נישטאָ. מוז מען דעם עולם האַלטען אין שרעק און אַלץ ענה'ען „פלישתים עליך", מען וויל אויף אונז אָנפאַלען. יעדעס פרייע וואָרט ווערט ערקלערט אַלס בגידה אין פאַטערלאַנד.

און דעריבער, אויב ליטע זאָל מיטאַמאָל שלום מאַכען מיט פּוילען, וועט וואָלדעמאַראַס קיין תקומה נישט האָבען, ווייל דאָס פאָלק וועט נישט וועלען זיך געפינען אין די הענד פון איניגע מיליטער־לייט און פאַרביסענע נאַציאָנאַליסטען.

ס'זענען אפילו דאָ אפּיקורסים, וועלכע זאָגען, אַז די רעכטע ליטווישע נאַציאָנאַליסטען ווילען גאָרנישט ווילנא. ווייל ווען מען זאָל זיי אָבגעבען ווילנער געגענד, וואָס שטעהט קולטורעל פיל העכער ווי קאָוונער, וועט מען דאַך פאָדערען ריכטיגע פרייהייט. מען וועט נישט דערלאָזען, אַז איבער'ן פאָלק זאָל הערשען איין פּערזאָן, אַ יחיד. אין קאָוונער ליטע גופא איז אין די שטעט און אין די גרעניץ־געגענדען פאַרהאַן אַ פּויליש־יודישע מעהרהייט. ווען עס זאָל צוקומען ווילנער געגענד און דאָס פאָלק זאָל בעקומען פרייהייט, וועט דער פּוילישער איינפלוס, ווי אויך די פּוילישע קולטור זיין אַ היבש ביסעל שטאַרקער, ווי די ליטווישע, און עס וואָלט געשעהן דער וויץ, אַז די ליטווינער וואָלטען אין אַ געוועהלטען פּאַרלאַמענט פאַרבליבען אין דער מינדערהייט.

פון דעם אַלעם קאָן מען דרינגען, אַז ליטע פיהרט איצט נישט קיין רעאַלע פּאָליטיק.

אויף פאַרשידענע אויספיהרונגען, ענטפערען די ליטווישע פּאָליטיקער: עס קאָן אַמאָל געשעהן אַ נס, ווי עס האָט זיך געטראָפען מיט פּוילען, אַז אי דייטשלאַנד אי רוסלאַנד, ווי אויך עסטרייך האָבען געליטען אַ מפּלה און פּוילען האָט צוריקגעקליבען איהרע רעשטלעך. דאָס זעלבע קען געשעהן, אַז פּוילען און רוסלאַנד זאָלען, אויב עס וועט אַרויסקומען אַ מלחמה, געשלאָגען ווערען, און דאַן וועט ליטע אויפגעבויט ווערען.

ריכטיגע פּאָליטיקער האַלטען אָבער אין סומכין על הנס, מיט ניסים לעבט מען נישט לאַנג. דעריבער אָנערקענט מען, אַז די ליטווישע פראַגע איז אַ פראַגע אויף לאַנגע צייטען. כל זמן ליטע וועט נישט זיין פריי צו קאָנען בעטראַכטען די היינטיגע לאַגע, אַז די גאַנצע וועלט וויל מיט אַלע כוחות איינהאַלטען דעם שלום, קען קיין פראַגע נישט זיין וועגען דורכקומען. מאַרשאַל פּילסודסקי, דער רעאַליסט, האָט דעריבער אַלץ געפונען אין זאַכט און נישט בעריהרט די פּויליש־ליטווישע פראַגע, ווייל דאָס איז נאָר אַ פּלפּול־ענין.

דער פעלקער־בונד אַליין איז נאָך היינט שוואַך, אַז זיין וואָרט זאָל האָבען אַ רעאַלע ווירקונג. טשעמבערלען אַליין האָט זיך געווענדעט צו ליטע און געזאָגט: „גוט, איהר זענט אַ קליינע מלוכה, נוצט אָבער נישט אויס אייער שוואַכקייט צו שפּרינגען אַלעמען אין די אויגען".

מען קאָן אָבער מיט ליטע היינט גאָרנישט מאַכען. זי צלייטט אַ געוויסע צייט אַנ'אָבן נעף אויפ'ן וועג פון אייראָפּעאישען שלום, און דער ענין בכלל וועט טאַקי בעטראַכט ווערען אויף דער זיצונג פון פעלקער־בונד צווישען... דיפּלאָמאַטען.

פּ. ה.

אַ סדרה פּאַנאַמעס.

געלט ליבע און... פרייהייט פון פעלקער.

עס געהט איצט אַ סדרה גראַנדיעזע פּאַנאַמעס אין מלוכה־מאַסשטאַב, וועלכע בעשטעטיגען נאָך אַנ'איבריגס מאָל דאָס ווערטעל וועגען קליינע גנבים, וואָס ווערען געהאָנגען, און גרויסע, וואָס לויפען אַרום פריי.

אין לעטלאַנד שטורעמט איצט מיט אַנ'אַפּערע וועגען שוחד געלד, וואָס דער שוועדישער שוועבעלעך־סינדיקאַט זאָל האָבען געגעבען דעם פינאַנץ־מיניסטער לעפינש. די אויפדעקונג שטיצט זיך אויף אַ בריף פון שוועבעלעך־סינדיקאַט, וואָס איז איבערגעכאַפּט און פאַרעפענטליכט געוואָרען דורך אַ ריגער צייטונג. האָט זיך אויפגעהויבען אַ טומעל, און באַלד האָט געפּלאַצט אַ פרישע באָמבע; דער בריף איז אַ געפעלשטער! די אויפדעקער האָבען אָבער נישט נאָכגעגעבען. דערווייל געהען עקספּערטיזעס איבער'ן בריף און די מיינונגען זענען געטיילט.

ס'האָט זיך נאָך נישט אויפגעקלערט די טונקעלע געשיכטע, ווי ס'איז אויפגעשוואומען אַ פרישע מעשה. לפנים, אַ גאַנץ אומשולדיגע ידיעה, אַז דער שוועדישער שוועבעלעך־סינדיקאַט האָט אַמאָל געגעבען דעם פאַרשטאָרבענעם פּרעזידענט טשאַקסטע אַ „פּריוואַטע הלואה" אויף אַ סומע פון 30,000 קראָן. נאַטירליך, קיין פּשוט'ער בשר־ודם קריגט נישט פאַר די שעהנע אויגען אַזעלכע פּריוואַטע הלוואות. סינדיקאַטען וואַרפען זיך נישט מיט געלד סתם אַזוי.

ווי איהר זעהט, זענען אפילו מתים אַרויסגעצויגען געוואָרען פון זייער רוה עדות צו־זאָגען אין דער שוועבעלעך־אַפּערע".

די אַטמאָספערע פון די נאָך מלחמה'דיגע פּערהעלטענישען, ווען עס האָבען זיך פאַר כל־ערליי נאַציאָנאַלע און סופּערנאַציאָנאַלע אַפּעריסטען אויסגעשטעלט אַזוי פיל מלוכה שיסלען, האָט געשאַפען דעם באָדען פאַר אַזעלכע פּאַנאַמעס. אומבעקאַנטע כאַבאַרניקעס זענען מיט דער פאַרווירקליכונג פון די „נאַציאָנאַלע אידעאַלען" געוואָרען מיניסטאָרען אָדער סתם הויכגעשטעלטע לייט און געפונען אין זייער אויסגעטרוימטען מאַכטפולאַנר אַ ברייט פעלד פאַר זייער טעטיגקייט.

עס וואָלט אָבער געווען אַנ'עולה די קליינע לע דער אַזוי צו בעשולדיגען דאָס נישט אָרגאַניזירטע מלוכה־לעבען קען נישט מיט אַמאָל קלאַפּען ווי אַנ'איינגעאַרבייטער מעכאַניזם, בפרט נאָך, אַז די איינגעפונדעוועטע מלוכות בלייבען אין דער הינזיכט אויך נישט הינטערשטעליג.

אין קלאַסישען לאַנד, פון וואַנען ס'איז אַרויס דאָס וואָרט „פּאַנאַמע", פראַנקרייך, האָט זיך אויפגעדעקט אַ מיליאָנען־שווינדעל — מיינט איהר מיט וואָס? מיט די הייליגע ענטשעדיגונגס־געלדער. און ווי ס'פּאַסט פאַר פראַנקרייך, איז אין דער אַפּערע אויך אַריינגעפּלאָנטערט אַ ליבעס געשיכטע פון אַ גראַף מיט אַ מאַשין־שרייבערין, וואָס האָט געאַרבייט אין דער ענטשעדיגונגס־קאָמיסיע.

די ידיעה האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע אין די אַריסטאָקראַטישע קרייזען. גראַף דע שאַלי שטאַמט פון אַלטען פראַנצויזישען אַדעל. ער פלעגט בעקומען אַלס מיטגליד פון דער ענטשעדיגונגס קאָמיסיע 170 טויזענד פראַנק אַ יאָהר. זיין געוועזענע געליבטע לואיז דע־לע־סאַל איז בעריהמט אַלס שעהנהייט. דער גראַף איז אַרעסטירט.

און די שטאָט פּאַריז געהט אויף רעדלעך.

נאָך די שוועבעלעך האָט אויפגעפלאַקערט אַ סקאַנדאַל ביי אונזערען אַ צווייטען שכן און פריינד, אין רומעניען. דאָ איז דער ברען־מאַטעריאַל — נאַפט. אין צוזאַמענהאַנג מיט אַ ריזיגער נאַפט־אַפּערע — אַזוי מעלדעט מען פון בוקאַרעשט — זענען אַרעסטירט געוואָרען צוויי דעפּוטאַטען און אַ רייה העכערע בעאַמטע. דער קאָמוניקאַציע־מיניסטער האָט זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע. די אויספאָרשונג איז — לויט'ן נוסח פון פּאָליציי־קאָמוניקאַטען — נאָך אין גאַנג.

יאַ.

אויך אין אומגליק קאָן מען זיין גליקליך.

דאָס לעבען לערנט אונז נישט צו פערלאַנגען צופיל, נישט צו פליהען צו הויך מיט אונזערע האָפנונגען.

ווען אפילו די חלומות פון אונזער יוגענד ווערען פערווירקליכט, זענען זיי אויך נישט אַזוי שעהן, נישט אַזוי פאָלקאָמען, ווי עס האָט זיך אונז געדאַכט, ווען מיר זענען יונג געווען. ליבע, פריינדשאַפט, הייראַט, רייכטום, מאַכט — אַלץ ענטוישט. עס איז נישט אַזוי, ווי מיר האָבען זיך פאָרגעשטעלט. מיר קענען בכלל נישט לעבען אַזוי, ווי מיר האָבען זיך פאָרגעשטעלט. די אומשטענדען זענען שטאַרקער פון אונז. פערגלוסט זיך אַ גרופּע מיליטאַריסטען און דיפּלאָמאַטען צו ערקלערען קריג, און אונזער גאַנץ לעבען ווערט געענדערט און צובראָכען. אויסער די אומשטענדען און צופאַלען אין אונזער לעבען, איז אין אונז גופא, אין אונזערע נשמות, אַנ'אייביגער קאַמף, אַ ווידערשפּרוך, אָדער צווישען גייסט און קערפּער, אָדער צווישען אונז און דער סביבה, אַזוי אַז מיר זענען קיינמאָל נישט צופרידען, נישט האַרמאָניש, און בענקען שטענדיג נאָך די זאַכען, וועלכע מיר האָבען נישט.

די אומצופרידענקייט איז אומפערמיידליך. אָבער דוקא זי פיהרט עס דעם מענשען צו הויכע דערגרייכונגען, נאָר קיין גליק גיט זי נישט.

אפשר זענען די וויכטיגסטע מעלות אין לעבען סימפּאַטיע, מוט און אַ חוש פאַר הומאָר. סימפּאַטיע מיינט פערשטעהן, האָבען מיטלייד, קענען זיין אַ חבר. סימפּאַטיע איז דער גאָלדענער שליסעל, וואָס עפענט דאָס מענשליכע האַרץ. זי נעהמט צו ביי אונז אונזער איינזאַמקייט. זי הויבט אויף די מאַסקעס, וואָס מענשען טראָגען און הינטער וועלכע זיי בעהאַלטען זיך. עס איז אַ בריק צווישען מענש און מענש, צווישען פאָלק און פאָלק. כמעט אַלע נאַרישקייטען אין דער וועלט, מיספערשטענדנישען און שלעכטסקייטען קומען פון מאַנגעל אין סימפּאַטיע.

און דאַן די צווייטע וויכטיגע אייגענשאַפט — מוט. ווען אַלץ איז געגען אונז און עס דאַכט זיך, אַז עס איז נישט כדאי צו לעבען, רעמאָלט קומט אונז צו הילף דער מוט. פיליפּ גיבס זאָגט עס מיט בעוואונדערער פריוד, אַז ער האָט געזעהן אין זיין לעבען אָהן אַ שיעור ביישפּילען פון מענשליכען קוראַזש. פיר און אַ האַלב יאָהר אין צייט פון מלחמה איז ער געווען עדות פון דער אומגעהויערער בראַווקייט פון די מאַסען, וועלכע זענען געווען די העלדען און די קרבנות פון דער וועלט־טראַגעדיע.

און אויך פרויען האָבען דעמאָלט אַרויסגעוויזען וואונדערליכען מוט. ער האָט צוגעזעהן, ווי אַ סך פון זיי האָבען פערלאָזען זייערע חרוב'ע היימען, און האָבען נישט געיאָמערט און נישט געוויינט. ער האָט זיי געזעהן אין באָמבאַרדירטע שטעט, און זיי האָבען זיך געהאַלטען מיט פּרעכטיגער רוהיגקייט, ווען אַרום זיי האָבען געפּלאַצט באָמבעס. אין לאָנדאָן, בעת די צעפּעלין־איבערפאַלען, זענען די פרויען נישט וועלטען געווען בראַווער, ווי די מענער. ניין, אַזאַ העלדישקייט בעגעגענט מען גאָרנישט זעלטען.

עס איז בכלל צו בעוואונדערן דעם מוט פון מענשען, ווען מען דערמאָהנט זיך, וויפיל פון זיי לעבען אין ענגשאַפט, קראַנקהייט און גרויס נויט. און זיי לעבען! זיי ענטלויפען נישט דורך דער הינטערטיר פון זעלבסטמאָרד. איז עס דען נישט קיין העלדישקייט?

און די דריטע אייגענשאַפט, וועלכע מיר דאַרפען האָבען, כדי מיט ווירדע איבערצוטראָגען דאָס שווערע לעבען — דער חוש פאַר הומאָר. געבענשט זאָלען זיין די, וועלכע מאַכען אונז צו לאַכען. גליקליך איז דער מאַן אָדער די פרוי, וועלכע קוקען אויף דעם לעבען מיט שמייכעלדיגע אויגען, בעמערקען שנעל אַ שפּאַס, זענען אַליין גרייט צו שפּאַסען, בעטראַכטען די מענשליכע קאָמעדיע פון אַ פרעהליכען פילאָזאָפישען שטאַנדפּונקט און קענען אפילו איראָניזירען איבער אַנ'אייגענער טראַגעדיע און פערלייכטערן אויף אַזאַ אופן זייער פיין.

אַלענפאַלס מיט די דריי מעלות — סימפּאַטיע, קוראַזש, הומאָר — קען מען לייכטער איבערטראָגען דאָס לעבען, ווייל זיי האָבען דעם כח צו פערוואַנדלען בלעך אין גאָלד און צו פערבישופ'ען מענשען אַזוי, אַז זיי זאָלען ענטפּערן מיט דיועלבע מתנות. סימפּאַטיע רופט אַרויס פריינדשאַפט און חבר'שאַפט. אַ בראַווער מענש שטעקט אָן מיט זיין מוט די אַרומיגע. אַ מאַן, אָדער אַ פרוי מיט הומאָר, פערשפּרייט אַ ליכטיגקייט אַרום זיך.

ווער עס איז געווען אין די גרויסע האָטעלען, וועלכע זעהען אויס, ווי פּאַלאַצען, אויף דער ריוויעראַ אָדער אין לידאָ, און געזעהן ווי מענשען אַרום לאַנגווייליגען זיך, יאָגען זיך נאָך פרייד און קענען זי נישט קויפען.

מערקווירדיג איז, אַז דאָס גליק, וואָס מיר זוכען אַזוי דורשטיג, קומט נאָר אַמאָל אין מיטען פיין, אָדער אין דער מינוט, ווען מיר ווערען בעפרייט פון פיין.

ענגלישע יונגעלייט, וועלכע זענען אויפגעבראַכט געוואָרען אין וואוילטאָג, אין רייכע היימען, האָבען מיט אַ שמייכעל איבערגעטראָגען שמוץ, בלאָטע, רעגען און שטורם און דעם געשטאַנק פון טויט, אַבי נאָר די נערווען זענען געבליבען שטאַרק אונטער'ן קאַנאָנען־פייער. די צרה איז נאָר, וואָס די נערווען פלעגען עס סוף כל סוף נישט אויסהאַלטען און צוזאַמענברעכען.

דער מענש קען אין מיטען פון פיין און אומגליק, דערפיהלען גליק פונקט אַזוי שאַרף, אָדער נאָך שאַרפער, ווי אין די צייטען פון קאָמפאָרט און פרידען; קען זיין גליקליך, וואַלגערן זיך ווי אַ צייגנער פונקט ווי אַ לאָרד, וואָס לעבט אין אַ פּאַלאַץ, און אין אַ באָמבאַרדירטער שטאָט — נישט ווייניגער ווי אין אַ רוהיגער ווילע ביים ים.

קלאַראַ לעווין.

בלוטיגע וואַהלען אין גריכענלאַנד.

די רעגירונג האָט בעקומען אַ מעהרהייט.

פּאַריז, 20. (ספּ. טעלעפ.) „האַוואַס" מעלדעט פון אַטען: לויט די ביז איצטיגע בערעכנונגען האָט די רעגירונג בעקומען בעת די נעכטיגע וואַהלען צום פּאַרלאַמענט אַ בעדייטענדע מעהרהייט. צווישען אַנדערע איז אויך אויסגעוועהלט געוואָרען ווענעזעלאָסעס זוהן.

פּאַנגאַלאָס איז אַרורכגעפאַלען, בעת די וואַהלען איז דערהרג'עט געוואָרען דורך זיינע נעגנער דער געוועזענער מיניסטער קאָפאַנדאַר'ס. פּאַנגאַלאָס האָט אַרויסגעשיקט אַ בריף צו ווענעזעלאָסען אין וועלכען ער ערקלערט, אַז זיינע אָנהענגער האָבען געשאָסען צוליב דער פּראָוואָקאַטאָרישער האַלטונג פון המון. די אויספאָרשונג האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אַז פּאַנגאַלאָס האָט אַליין געשאָסען.

Dr. med.
J. BETTE
PIOTRKOWSKA 6
פערר ייזט.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

21 דינסטאָג ה אלול תרפ"ח

אויגוסט

זון-אויפגאַנג 4.30
זון-אונטערגאַנג 6.52

קאָנפערענץ וועגן שטרייק אין דער „ווידזעווער-מאַנופאַקטור".

(2) ווי מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט האָבען אין דער פיין־שפּינערייי פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" פערשרייקט איבער 1000 אַרבייטער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן דערמאָנטען שטרייק האָט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר צוזאַמענגערו־פען אויף נעכטען אַ בשותפות'דיגע קאָנפערענץ. צו דער קאָנפערענץ זענען אָבער נאָר געקומען די אַרבייטס־פאָרשטעהער פון די פ.פּ.ס. און די פער־זאָנען פון סענאַטאָר דאַניעלעוויטש און ה. האַל־טשאַק.

די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ראַנגען האָט איהר'ס אַ פאָרשטעהער נישט צוגעשיקט צו דער קאָנפערענץ, נאָר געשיקט אַ בריף, אַז ווען עס וועט נויטיג זיין, וועט זי איבערגעבען אַלע פּרטים, וואָס האָבען אַ שייכות מיט'ן קאָנפליקט.

די אַרבייטער־פאָרשטעהער האָבען ער־קלערט דעם אַרבייטס־אינספּעקטאָר פאָלגענדעס:

די פירמע האָט יעדען שפּינערייי־אַרבייטער צו־געשטעלט נאָך צוויי רייהען שפּינדלעך אַזוי, אַז יעדער אַרבייטער האָט איצט צו בעדינען אַנשטאָט 550 — 822 שפּינדלעך, ווייטער האָט די פירמע רערוצירט די אַקאָרד־צאָהלונגען און האָט אויך אָפּגעזאָגט אויסצוצאָהלען פאַר בער צייט, וואָס די פאַבריק שטעהט, צוליב דעם האָבען די אַרבייטער פערשטרייקט.

דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר וואָיטקעוויטש האָט ערקלערט, אַז ער וועט אויף דער נייער וואָך צונויפרופען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער פירמע און וועגען רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ, וועט ער צוויסען געבען דעם קלאַסען־פעראיין.

אַרבייטסלאָזע בעטען שטיצע.

אַ דעלעגאַציע אין מאַגיסטראַט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פעראָרדנונג פון אַרבייטס־מיניסטעריום וועגען צונעהמען די דרינ־גענדע אונטערשטיצונגען פאַר פוישע אַרבייטער, וועלכע האַלטען אויס וועניגער, ווי 4 פעריאָן, אַ ראַנק וועלכע איינינע טויזענד אַרבייטסלאָזע זענען געבליבען אָהן שום מיטלען צום לעבען, האָט זיך נעכטען געווענדעט אַן־אַרבייטער־דעלעגאַציע פון די פּערזאָנען: סענאַטאָר דאַניעלעוויטש, וואַלטשאַק און קאָוואַלסקי, צום וויצע־שטאָט־פּרעזידענט ד"ר וויעלענסקי און צום נאַטשאַלניק פון דער געזעל־שאַפטליכער שוץ אָפּטיילונג.

די דעלעגאַציע האָט פאַר זיי געשילדערט די טרויעריגע לאַגע פון די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האַלטען אויס מינדערוועהריגע קינדער, און גע־בעטען, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל אינטערווענירען אין אַרבייטס־מיניסטעריום, אַז די דערמאָנטע פער־אָרדנונג זאָל צוריקגעצויגען ווערען.

די דעלעגאַטען האָבען דערצעהלט, אַז גלייך־צייטיג ווערט היינט אַרויסגעפאָהרען אַן־אַרבייטס־דעלעגאַציע צום אַרבייטס־מיניסטעריום מיט אַ מעמאָריאַל וועגען דעמזעלבען ענין.

דער וויצע־שטאָט־פּרעזידענט, האָט צוגעזאָגט, אַז ער וועט די דאָזיגע אַקציע מיט אַלע מעגליכ־קייטען אונטערשטיצען.

די היינטיגע קאָנפערענץ פון די יוד. האַנדווערקער אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזשאַפט.

ווי בעוואוסט אין שייכות מיט דעם נייעם אינדוסטריע־געזעץ, וואָס איז איצט אַריין אין קראַפט ווערט אַדורכגעפיהרט אַ רעגיסטראַציע פון אַלע האַנדווערקער. די רעגיסטראַציע איז אַ פערפליכטענ־דע און דער טערמין פון דער רעגיסטראַציע לויפט אָב דעם 31. אויגוסט. די אַלע האַנדווערקער, וואָס וועלען זיך ביז צו דעם דאָזיגען טערמין נישט רעגיסטרירען, וועלען בעשטראָפט ווערען מיט 1000 זלאָטעס אָדער מיט 14 טעג אַרעסט. אַ חוץ דעם קאָן דאָס נישט רעגיסטרירען זיך ברענגען אויך אַנדערע אומאַנגענעהמע קאָנסעקווענצען.

די פעראָרדנונג וועגען דער רעגיסטראַציע האָט אָבער אין די רייהען פון די האַנדווערקער, בעזונ־דערס אויף דער פּראָווינץ, אַריינגעפיהרט אַ רעד־זאָרענטאַציע, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער טערמין ענדיגט זיך שוין באַלד האָבען די פּראָווינצער האַנדווערקער נאָך נישט אַדורכגעפיהרט די נויטיגע פאָרמאַליטעטען. די לאָקאַלע אַדמיניסטראַציע מאַכט אינפאָרמירט נישט גענוג די האַנדווערקער וועגען דעם ענין און שטעלט אויך נישט צו די נויטיגע פאָרמולאַרען.

כדי אַריינצופיהרען קלאָרקייט אין דער לאַגע איז דעריבער אויף היינט צוזאַמענגערופען געוואָרען קיין לאָדז אַ ראַיאָן־קאָנפערענץ פון די יודישע האַנד־ווערקער. די קאָנפערענץ וועט אַ חוץ דעם אויך זיך פערנעהמען מיט אַנדערע פראַגען, ווי למשל די פראַגע וועגען די בעפאָרשטעהענדע וואַהלען צו דער האַנדווערקער־קאַמער, די וואַהלען צו דער קראַנקען־קאַסע א. אַ. וו.

טראַגישע זעלבסטמאָרדען פון 2 פרויען.

וואַרפען זיך אונטער די רעדער פון טראַמוואַיען און איין פרוי ווערט צושניטען אויף שטיקער.

(—) נעכטען אַרום 11 אַ זייגער אין אָוונד, בעת דער טראַמוואַי נומער 3 איז אָנגעקומען פון צמענטאַרנאַ גאַס און געוואָלט אָפּפאָהרען אויף קאָנסטאַנטינער, איז פון טויער נומער 4 פון צמענטאַרנאַ גאַס אַרויסגעלאָפען אַן'עלעגאַנט געקליידעטע פרוי און אַראָפּגעוואָרפען פון זיך דעם מאַנטעל און די הענטשקעס, האָט זי זיך מיט'ן גאַנצען אימפּעט אַרונטערגעוואָרפען הינטער'ן טראַמוואַי.

די פּאַסאַזשירען פון טראַמוואַי, וועלכע האָבען בעמערקט, האָבען אָנגעהויבען מורא'דיג שרייען און דער מאַשיניסט האָט אָפּגעשטעלט דעם טראַמוואַי, פון הינטער וועלכען מ'האָט אַ פויער־גענומען אַ בלוטיגען קערפּער, אָהן אַ קאָפּ, וועלכער האָט זיך נאָך געוואָרפען. ביי דער זעלבסט־מערדערין זענען קיין שום דאָקומענטען נישט געפונען געוואָרען.

(—) נעכטען, שפּעט אין אָוונד האָט אויף דער גראַנסקאַ גאַס, מיט'ן ציל צו בעגעהן זעלבסט־מאָרד זיך אַרונטערגעוואָרפען אונטער'ן טראַמוואַי די 55־יעהריגע לודוויקאַ קראַיאָזשיק, צום גליק האָט דער טראַמוואַי־מאַשיניסט בעצייטענס בע־וויזען אָפּצושטעלען דעם טראַמוואַי און קאַיאָזשיק איז אָפּגעקומען מיט לייכטע וואונדען.

די סבה פונ'ם פערצווייפעלטען שריט פון דער 55־יעהריגער פרוי איז היימלאָזינקייט. קאַ־יאָזשיק איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אַ גרויסע פאַבריק-שרפה.

(—) נעכטען אַרום 7 אַ זייגער אין דערפריה איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער פאַבריק פון דער פירמע י. גרינשטיין און שותפים, אויף מאַטעיקאַ 4. אויפ'ן אָרט פון דער שרפה, וועלכע האָט זיך פערשפּרייט מיט אַ געוואַלדיגער שנעלינקייט זענען באַלד אָנגעקומען די 1, 2, 3, 5, 6 און 10 פייערלעשער אָפּטיילונגען, וועלכע האָבען מיט אַ געוואַלדיגער ענערגיע זיך גענומען דאָס פייער איינצולעשען.

אויסגעבראָכען האָט די שרפה אין פּאַרטער פונ'ם פאַבריקס בנין, וואו עס האָט זיך געפינען די רייסערייי און פון דאָרט האָט עס גענומען צו פערשפּרייטען זיך איבער'ן גאַנצען פאַבריקס־בנין. שטאַרק בעדראָהט זענען געווען די מאַשינען און טרוקען־אָפּטיילונגען, אַ דאַנק אָבער די ענערגישע אַקציע, מיט וועלכער עס האָט אָנגעפיהרט קאָמענ־דאַנט גראָהמאַן, זענען די דערמאָנטע אָפּטיילונגען אָפּגעהיטען געוואָרען.

די שרפה איז אויסגעבראָכען פון אַן'אומבע־וואוסטער סבה בעת'ן לאָזען אין גאַנג די פאַבריק די אַרבייטער, וועלכע זענען שוין געהאַט געקומען צו דער אַרבייט האָבען אין פּאַניק פערלאָזט די פאַבריק.

בעת דער רעטונגס־אַקציע זענען איינינע פייער־לעשער לייכט־פערוואונדעט געוואָרען. די שאָדענס זענען בעדייטענדע.

א געהאָנגענע פרוי אויף אַ בוים.

(—) נעכטען האָבען זיך די לעטניקעס, וואָס וואוינען אין ראַמבראָווקע, נעבען זגערוש, בעת'ן קלויבען שוואַמען אין וואַלד, זיך אָנגעשטויסען אויף אַ פרוי, וואָס איז געהאָנגען אויף אַ בוים.

די איבערגעשראָקענע לעטניקעס האָבען תיכף מודיע געווען פון דעם פאַל דער פּאָליציי, וועלכע האָט, נאָך אַן'אונטערזוכונג פעסטגעשטעלט, אַז די געהאָנגענע איז די 66־יעהריגע אַנטאָנינאַ גאַמביצקאַ פון זגערוש.

פּאָליציי פיהרט וועגען דעם ענין אַן'אויס־פאָרשונג.

דער'הרג'עט אונטער אַ פייער-לעשער-אויטאָ.

(2) בעת די הינע פייערלעשער זענען געהער־נעכטען געפאָהרען צו דער שרפה אין־מהלעס פאַבריק איז אויף דער אַלעקסאַנדרער 36 אַ־רויפגעשפּרונגען אויף אַ פייערלעשער־וואָגען אַ גע־וויסער יאַן קוואָפּיש, וועלכער האָט זיך אָבער אויס־געגליטשט און אַרונטערגעפאַלען הינטער'ן וואָגען און שווער פערוואונדעט געוואָרען. אין שפּיטאָל איז קוואָפּיש געשטאָרבען.

געבוירען אין תפיסה.

(—) אין דער טורמע אויף קאָפּערניקאַ, האָט נעכטען דער טורמע־וועכטער פּלוצלינג געהערט מורא'דיגע געשרייען, וועלכע האָבען זיך דערטראָגען פון דער צעלע, וואו עס איז אָפּגעזעסען אַ גרעסערע שטראָף די 22־יעהריגע פלאָרענטינאַ וויספּאַניאַלסקאַ.

דער וועכטער האָט תיכף געעפענט די טיר און בע־מערקט, ווי די וויספּאַניאַלסקאַ ליגט אויף דער נאַרע און קאָרטשעט זיך אין ווייהען. ער האָט תיכף צוריק פערמאַכט די טיר און געלאָפען נאָך אַ דאָקטאָר. ווען דער דאָקטאָר איז אָנגעקומען האָט ער שוין גע־טראָפען צוויי פּאַציענטקעס, ווייל דורך דער צייט האָט וויספּאַניאַלסקאַ געבוירען אַ טאָכטער.

דער מוטער מיט דער ניי־געבוירענער טאָכטער האָט פּאַנאַטאָוויע אָפּגעפיהרט אין דעם וועכנערעך קליניק אויף נאַוואָ־טאַרנאָוואַ 13.

דאָרף = שרפות.

(—) נעכטען פּאַרטאָג איז אין דאָרף בעלדאָוו אויסגעבראָכען אַ שרפה ביים רייכען לאַנדווירט סטאַניסלאַוו ניעטשעלסקי. איידער די אַרומיגע פייער־לעשער זענען אָנגעקומען, איז שוין די סטאָדאָלע און צוויי שטעלער געשטאַנען אין פלאַמען.

די פייערלעשער איז קוים געלונגען אָפּצוראַטע־ווען דאָס וואוינונגס־הויז, די סטאָדאָלע דאַגעגען צוויי שטעלער, מיט צוויי קוה, צוויי חזירים און עטליכע 20 היהנער זענען פערברענט געוואָרען.

(2) עהרגעכטען איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דאָרף לאַזאַנאָוו, נעבען בושעושין ביים אָרטיגען לאַנדווירט יאַן בריסטאָווסקי, וועלכען עס איז פער־ברענט געוואָרען די סטאָדאָלע מיט'ן די הידיעהריגע תבואות, ווי אויך די שטאַלען מיט'ן גאַנצען לעבע־דיגען אינווענטאַר. דאָס פייער האָט אויך בעדראָהט די אַרומיגע געביידעס. אַ דאַנק אָבער דער ענערגי־שער אַקציע פון די אָרטיגע פייערלעשער, איז גע־לונגען דאָס פייער צו לאָקאַליזירען.

צוליב דעם, וואָס עס איז פעראַן אַ חשד, אַז די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב אַן'אונטער־צינדונג, פיהרט פּאָליציי אַן'ענערגישע אויספאָרשונג.

וועגען אויסטוישען אויסלענדישע פּעסער.

(2) די שטאָטישע סטאַראָסטווע מאַכט בעק־קאַנט, אַז דאָס איינטוישען פון די אויסלענדישע פּעסער אויף אינלענדישע קען פאָרקומען נאָר אין די סטאַראָסטוועס, וועלכע האָבען אַרויסגעגעבען דעם אויסלענדישען פּאַס. דערביי דאַרף פריער פער־טענט פערזענליך קומען אין דער סטאַראָסטווע, וואו זיין אויסלענדישער פּאַס וועט איהם ווערען איינ־גענומען.

נייע שולען.

(מ.) אין באַהענטסטען שול־יאָהר וועלען ווע־רען אָפּגעגעבען צו דער דיספּאָזיציע פון דער שול־מאַכט צוויי פריש־אויפגעבויטע שולען: אויף דער פּאָדמיעיסקאַ גאַס און אויף אַלעקסאַנדרער 124.

אין דער שולע אויף פּאָדמיעיסקאַ וועלען איינגעאָרדענט ווערען 26 פּאַראַלעל־קלאַסען, אַ פּאָר־שול און אַ קינדער־ביבליאָטעק און אין דער שול אויף אַלעקסאַנדרער 124 — אַ „פּאָווסעכנע"־שול מיט 13 אָפּטיילונגען.

צוליב'ן דוחק פון בנינים פאַר פּאָווסעכנע־שולען אין צפון־טייל פון שטאָט, האָט דער מאַגי־סטראַט געפּאַכטעט אויף 5 יאָהר דעם פריש גע־בויטען בנין אויף היפּאָטעטשנע 3|5, וועלכער וועט אָן סגעפּערטיגט ווערען, ענטשפּרעכענד פאַר אַ שולע.

דער בנין וועט ווערען אויסגעפערטיגט ביז'ן 1־טען נאָוועמבער ה. י.

אויטאָ-אַרגיעס.

(—) נעכטען אַרום 7 אַ זייגער אינדערפריה איז אַן'אויטאָ אַדורכגעפאָהרען אויף אַ וואָגען, וואָס איז אַרויסגעפאָהרען פון אַ הויער פון קילינסקע 36. דער אויטאָ און דער וואָגען זענען שטאַרק צו־קלאַפּט געוואָרען און דער פוהרמאַן, דער 49־יעהריגער קאַזימיעזש אָלטשאַק, איז שווער־פער־וואונדעט געוואָרען. פּאָליציי האָט צוזאַמענגע־שטעלט אַ פּראָטאָקאָל און דעם שאָפער אַרעסטירט.

אונטער די רעדער פון זיין אייגענעם וואָגען.

(—) אויף וופּכאָדניע גאַס איז געפאָהרען אַ געפּאַקטער ראָל וואָגען מיט סחורה, פאַר'ן הויז נומער 26 איז דער פוהרמאַן דוד זאַנגער אַראָפּ־געפאַלען פון וואָגען הינטער די רעדער אַרונטער און איז איבערגעפאָהרען געוואָרען. צו זאַנגער'ן איז תיכף אַרויסגערופען געוואָרען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגע־פיהרט אַ היים אויף בערקאַ יאָסעלעוויטש 14.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) מ. ליפּיעץ (פּיעטרקאָווער 193); ע. מי־לער (פּיעטרקאָווער 46); וו. גראָשקאָווסקי (קאָנ־סטאַנטינער 15); ק. פּעריעלמאַן (צעגעלניאַנאַ 64); ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37) און ס. יאַנקעלעוויטש (אַלטער־מאַרק 9).

א גנב בעווייזט אַ קראַבאַטישע שטיק.

(—) נעכטען אין אָוונד בעת סטעפאַניאַ ביע־לעצקאַ פון קילענסקענאַ 12 איז אַדורכגעגאַנגען דעם באַלוטער מאַרק, האָט איהר ווער פון האַנד אַרויסגעריסען דעם האַנד־בייטעל. ביעלעצקאַ האָט זיך געלאָזט לויפען נאָך דעם גנב און זי האָט איהם געכאַפּט. דער גנב האָט איהר דאַן מיט דער פויסט געגעבען אַ קלאַפּ אין האַרץ אַריין, פון וואָס ביעלעצ־קאַ איז, אַ פער'חלש'טע אַנידערגעפאַלען, און ער האָט זיך געלאָזט ווייטער לויפען. דאָס האָבען אָבער בעמערקט איינינע אַדורכגעהער און זיי האָבען זיך געלאָזט יאָגען דעם גנב, אוי דערער זאַווישאַ האָבען זיי איה סגעכאַפּט, צוגענומען ביי איהם דעם צוגע־רויבטען האַנד־בייטעל און אַליין האָבען זיי איהם געוואָלט אָפּפיהרען אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט. אין דעם איז אָנגעקומען אַן'אויטאָ אין דער גנב האָט זיך פון זיי אַרויסגעריסען, אַרויפגעשפּרונגען אויפ'ן אויטאָ און אַנטלאָפען.

די פּערל פון די וועלט-בעדער.

בּיי די קוואַלען.

דער סעזאָן אין מאַריענבּאַד איז נאָך איצט אין פולען בּרען. אמת, יעדער אָפּפאָהרענדער צוג פיהרט מיט זיך אַוועק מאַסען קור-געסט, אָבּער יעדער אָנקומענדער צוג בּרענגט אַזעלכע נאָך מיט אַנ׳עורף.

די בּעוועגונג אין די בּעדער דויערט פון זיי־נען אויפגאַנג בּיז שפּעט בּיינאַכט אָהן איין שעה איבּעררייס: אין די רעסטאָראַנען און קאַפעהאַוזעס איז פול, אַ טומעל און אין געוויסע שעה׳ן אין טאָג — אַ ענגשאַפט און אַ היץ: אויף די פּראָ־מענאַדען בּיי די קוואַלען — אַ לאַנגזאַם שווימענ־דע מענשען-כוואַליע, קאָלירינג, געפאַרבּט מיט כל ערליי טיפּען, ראַסעס און נאַציאָנאַליטעטען, וועל־כע רעדען אויף כלערליי שפּראַכען: אויף אַלע שפּאַציר וועגען לויפען די אויטאָמאָבּילען און קאַ־רעטען, אויסמיידענדיג די פיל שפּאַצירענדע גרופּען, פלירטענדע און ליבּענדע פּאָרלעך אָדער גאָר איינזאַמע עקסקורסאַנטען.

די נאַטור און די קונסט האָבּען זיך דאָ ווי די הענט דערלאַנגט, כּדי געמיינזאַם צו שאַפען בּעדינגונגען, וועלכע זאָלען מעגליך מאַכען די אָנקו־מענדע קראַנקע זיך ווי געהעריג צו ערהאָלען און צוריק צו קומען צו די כּוחות און די אויסגע־מאַטערטע — אָפּרוה.

בּס״ה מיט 150 יאָהר צוריק איז דאָ, צווי־שען ווילדע, נישט צוטריטליכע בּערג געלעגט געוואָרען דער גרונד-שטיין פון מאַריענבּאַד, וועלכעס איז ערשט בּמשך די לעצטע 50 יאָהר אַזוי ענט־וויקעלט געוואָרען; להיפוך צו קאַלסבּאַרד, וועלכע איז אַ אייגענטליכע שטאָט און דאַבּיי אַ פאַבּריקס-צענטער — רינגט מאַריענבּאַד אויסשליס־ליך אויף קוראַציע און די איינוואוינער פון מאַריענ־בּאַד גיבּען זיך אָפּ נאָר צו אַזעלכע בּעשעפטי־גונגען און זענען פערבּונדען מיט מאַריענבּאַד אַלס אַ קור-אָרט. דעריבּער האָט מאַריענבּאַד אַנ׳איינ־הייטליכען כּאַראַקטער: אַלץ און אַלע ווערט דאָ געשטעלט און איז צוגעפּאַסט צו בּעדינען די געסט. דאָ האָט קיינער נישט קיין אַנדערע זאָרג, ווי צוצושטעלען די געסט בּעקוועמליכקייט און קאָמ־פאָרט.

צוויי פערלאַנגען טרעפען זיך דאָ צונויף; אַ שטאַרקער פערלאַנג פון דער אָרטיגער בּעפעלקערונג צו פערדינען בּמשך דעם סעזאָן וואָס מעהר, פון איינגענטימער פון רייכען האָטעל בּיז׳ן קלענסטען שיקריינגעל, יעדער פון זיי וויל בּיז׳ן גרונד אויס־נוצען די געסט אויף אַזאַ אופן, אַז בּמשך די 4־ חדשים פון סעזאָן זאָל ער פערדינען חיונה אויף אַ גאַנץ יאָהר און אַ נאָך שטאַרקערען פערלאַנג פון די קור-געסט וואָס מעהר אויסצונוצען דאָס קור-אָרט, דער ערשטער פערלאַנג ווערט סוף כּל סוף געהאַמעוועט מיט געוויסע נאָרמעס, דער צווייטער פערלאַנג איז פריי און גרענצלאָז! דערמיט ערקלערט זיך די גוואַלדיגע בּעוועגונג, נישט נאָר אין די טייערסטע האָטעלען, רעסטאָראַנען, פער־ווילונגס-לאָקאַלען, נאָר אויך אין די לוקסוס-געשעפטען וואו מען קריגט די טייערסטע וועש, ראַמענ־פוטערס, בּישוטעריע, פּאָרצעלאַן, בּילדער, פּערסישע דיוואַנען און ד. גל.

וואָס מעהר ליבּ האָבּען דעם אייגענעם גוף — דאָס איז דער הייליגסטער געבּאָט אין מאַריענבּאַד.

מאַריענבּאַד—צוויבּערשאָט.

מאַריענבּאַד שט׳ט אין דער וועלט אַלס פּערעל פון די וועלט-בּעדער און זי האָט טאַקע דעם נאָמען כּשר פערדינט, גאַנצע ביכער זענען שוין געשריבּען געוואָרען וועגען דער הייל-בּעדייטונג פון מאַריענבּאַד נאָר דאָס איז זיי זאַך פון דער מעדיצין. נישט איין קראַנקען איז מאָגען אָדער דאַרם-קאַטאַרען, שלעכ־טע שטאָף-וועקסעל, גאַל- און לעבּער-קראַנקהייט, העמאָרידען, סקלעראָז, האַרץ- און נירען-קראַנקהייט האָט זיך שוין נעקאָנט איבּערצייגען אין די פּשוט צויבּערהאַפטע ווירקונג פון די מאַריענבּאַדער הייל־קוועלען, ווי קרייצבּרון, פערדינאַנד-קוועלע, רודאָלפס קוועלע א. א.

די בּעציהונג פון די דאָקטוירים צו די פּאַצי־יענטען איז דאָ אויך אַ זעהר גוטע. גרויס ערפּאָלג האָט דאָ דער ה״ר קאָפּף, וועלכער פערנעהמט זיך זעהר ערנסט מיט די קראַנקע.

איהר קאָנט דאָ טרעפען אין מאַריענבּאַד געסט פון דער גאַנצער וועלט: איינער קומט אַהער כּדי פּטור צו ווערען אַ דאַנק די וואַסערען און בּעדער דאָס „בּיסעלע" פעטס, דער צווייטער וויל אָננעהמען אַ בּיסעל כּחות נאָך דער אַדורכגעמאַכ־טער קרענק.

די נאַטור איז דאָ פּרעכטיג, די גאַנצע שטאָט איז פון אַלע זייטען אַרומגערינגעלט מיט בּערג. דער ריקער טוריסט קרעכצט בּיים אַרויפקריכען אויף אַזאַ בּאַרג, דערפאַר אָבּער טרעפט ער אויפ׳ן שפּיץ בּאַרג אַנ׳עלעגאַנט איינגעאָרדענטע קאַוויאַרניע, ווי ער קאָן בּיי די קלאַנגען פון זשאַך-בּאַנר זיך אַ בּיסעל אָפּרוהען. נאָכ׳ן פריהשטיק כאַפּט מען אַ טענצעל, כּדי אַזוי נאָך צו פערלירען אַ פּאָר איבּעריגע קילאָ פעטס, און אויבּ עס גליסט זיך אייך נישט צו קריכען אויף די בּערג, קאָנט איהר זיך פאַר אייער כּשר געלד אַדורכפאָהרען בּיז צום שפּיץ פון בּאַרג מיט אַנ׳אויטאָ. אין דער שטאָט גופא פעהלט אייך אויך נישט פערשידענע ערטער, וואו איהר קאָנט גוט פער־בּרענגען, די בּרייטע גרינע אַלעיען, הויכע הייזער און על כּולם די פּרעכטיגע שוי-פענסטער ציהען צו די אויפמערקזאַמקייט פון די דורכגעהער און לאָקען צו זיך צו אוינען פון „שוואַכערען" מין. און אויבּ איהר זייט שוין מיד געוואָרען פון דער גרויסשטעט־שען בּעוועגונג אין דעם שטאָט-צענטרום, וועט איהר בּאַלד אין אַ זייטען-אַלעי געפינען אַ רוהיג אָרט, וואו בּיי דער רוהיגקייט פון דער שענער נאַטור וועט איהר קענען מאַכען אַ רעכענונג, וויפיל קילאָ לייבּ איהר האָט דורך דער צייט פערלוירען און וויפיל ולאָטעס קאָסט אייך אַ רעקאָ.

אַרום 6 אַ זייגער אין אָוועגד געהט איהר אַרויס אַ יפ׳ן „רעפּטאַק", דאָ האָט איהר די אמת׳ע רעוויע פון פּרעכטיגע פרויען און עלעגאַנטע הערען פון כּל המינים פעלקער, איהר זעהט דאָ אויך די ריקסטע מענשען פון דער וועלט. איינער קוקט אויפ׳ן אַנדערען און איז צופרידען, וואָס ס׳איז נאָך דאָ דיקערע פאַר איהם.

קיין הומאָר פעהלט נישט בּיי די קור-געסט, צווישען וועלכע מען טרעפט אוי פוהער אָריגינעלע טיפּען, אָט, למשל, אונזער בּעקאַנטער, אַ דאָקטאָר פילאָזאָפיע אַ רומענער היילט זיך אַליין. ער בּאָדט זיך אין אַלע בּעדער און טרינקט וואַסערען פון אַלע קוועלען, פאַרוואָס וועט איהר איהם פרעגען? ער האַלט, אַז אויבּ ער האָט נאָך נישט די נויטיגע קרענק, קאָן ער זי בּעקומען, דעריבּער וועט איהם נישט פערשאַטען, אויבּ ער וועט בּעצייטענס שוין אָנהויבּען צו טרינקען די הייל-וואַסערען, און נאָט צו דאַנקען, ער פיהלט זיך נאָך זיין אייגענער קור־ראַציע זעהר גוט...

Fuchs.

א מאַן, א ווייב און א „הויז-פריינד".

בּעקענט האָבּען זיי זיך פאַר דריי יאָהרען אויף אַ פּירים בּאַל לטובת אַ סאָסיעטע; ער — אַ אַל־טער בּחור געווען קרוב חמישים — אַ אָבּגעלעבּטער פערשוין אָבּער אַ שעהנער בּעל-פּרנסה, וואָס האָט שוין געזוכט אַ שטיקעל מקום מנוחה, אַ פאַמיליען לעבּען. זי — אַנ׳אָרים בּעל הבּתיש מיידעל, נישט קיין שעהנע אַפילו, בּעגאַבּט אָבּער מיט היבּש יו־רישע חן און גראַציע.

דער הימלישער „טאַנגא", וואָ סאיז ממש מחיה מתים האָט אויך אַ שטיקעלע נצוץ אויפגעבּלאָזען אין דער פערפוילטער נשמה פון אונזער אויסגע־דראָשענעם העלד. אַרומטראָגענדיג זיך שוין מיט דע סלאָגונג פון „אחרי כן יצאו בּרכש גדול"... האָט זי מסכּים געווען זיין פרוי צו ווערען.

די חתונה האָט געפייערט געוואָרען אין „וואַשינג טאָן פּאַלאַס" אוי פרעם רייכסטען אופן. צווישען די פיל געסט, וואָס האָבּען זיך שטאַרק משמח געווען אויף דער חתונה פון אַלטען בּחור האָט אַ בּעוונדער אויפמערקזאַמקייט געצויגען זיין שותּף פון געשעפט. אַ חרוה׳דיג יונג, פון אַ יאָהר 36—37, אויך אַ „פאַ־מיליען לאָזער" (ווי ער האָט זיך תּמיד רעקאָמענ־דירט). דער בּן אדם איז ממש פון די כּלים אַרויס מיט זיין טאַנצען און שפּרינגען, און גאָר געשמאַק האָט ער געטאַנצט מיט דער כּלה, וועלכע האָט זיך שטאַר קפערוויטעלט אי זיינע אָרעמס. דעם חתן רומה למלך האָט עס אַפילו נישט געשמעקט. דער־מאָהגענדיג זיך אָבּער אָן זיין שטיפערישער פערגאַנ־גענהייט, אָן דער היינטיגער הפקר וועלט און אָן זיין יונג ווייבּעל, וואָס האָט דערפון שטאַרק הנאה, וזהאָט ער פערשטיקט אין זיך זיין אייפערזוכט און האָט אַלץ מקבּל געווען בּאהבה למען השלום.

געשטאַמט האָט זי ווי געזאָגט פון אַ בּעל הבּתיש יודישער שטוב, און כאָטש זי האָט געהאַט מירושה, אַז אַ יודישע טאָכטער דאַרף עהרליך האַל־טען איהר מאַן דאָך האָט זי זיך חס ושלום נישט געפיהלט אונמאָראַליש דערמיט, וואָס זי פלעגט אָפּט מאָל אַ וויצעל טון מיט דעם וויצעלריגען שותּף אין נעגענוואַרט פון איהר מאַן. איהם האָבּען אָבּער שטאַרק געקרענקט 2 זאַכען: ערשטענס טאַקי, וואָס זיין שותּף ערלויבּט זיך צופיל בּנוגע זיין פרוי, והשנית — דאָס, וואָס ער אַ פערמאַטערטער, און אָבּגע־לעבּטער ווערט אַוועקגערוקט ערגיץ אין אַ ווינקעל.

איינמאָל זענען זיי אַלע דריי געזעסען בּיי אַ גלאָז טיי. פּלוצלונג האָט ער בּעקומען אַ האַרץ אַטאַק און געשטאָרבּען אויפ׳ן אָרט, נישט איבּער־לאָזענדיג נאָך זיך אַפילו קיין קדיש.

דעם זעלבּען הייסען אַנטייל, וואָס דער שותּף האָט דאַמאָלסט, אוי פדער חתונה גענומען אין איהרע „פריידען" האָט ער אויך איצט גענומען אין איהרע „ליידען", שטילענדיג איהר קלאָגען, יאָמער־רען, וויינען אין זיינע אָרעמס, און פּונקט ווי ער האָט זי דעמאָלט צו דער חופּה געפיהרט, אין דער אָבּ־וועזענהייט פון איהרע עלטערען, (וועלכע זענען ער־געץ דאָרט ווייט אין דווינסקער געגנענר) און אונ־טערגעהאַלטען איהר חופּה-שלייער — האָט ער אויך איצט אַלאַ פאַריז זי געפיהרט געאַרמט צו דער לויה אונטערהאַלטענדיג איהר טרויער-שלייער.

קיין פינגער אין מויל דאַרף מען מסתּמא אונזער געעהרטען לעזער נישט אַריינלעגען.

איז מען אין איניגע חדשים אַרום אַוועק צו אַ רב וועגען זייער „בּעשערטען זיווג", בּרויך זי דאָך אָבּער צו נעהמען חליצה, האָט זיך מיט גרויס מיה אָבּגעזוכט זיינער אַ בּרודער ערגעץ נישט ווייט פון ריגאַ; וועגען געלד איז נאַטירליך נישט געווען קיין מניעה, און מען טרעט צו צו דער חליצה-פּראָ־צעדור.

דאָס בּית דין איז אין פולען קאָמפּלעט; אַלע מכשירים זענען שוין גרייט. דער ראש קוקט אַ היבּ־שע ווילע אין די נעהעריגע ספרים צורופענדיג נאָכ־דעם דעם) חלוץ מיט דער חלוצה. אין דער צייט עפענט זיך די טיר או נדעם רב׳ס אַ קינד בּרענגט אַריין אַ בּריוועל, וואָס איז ערשט דערהאַלטען גע־וואָרען דורך דער פּאָסט...

דער רב רייסט אויף גאַנץ געלאַסען דעם קאָנ־ווערט: עס פאַלט אַרויס אַ פאָטאָגראַפיש בּילד פון אַ מאַנספּערזאָן. אַלע ווערען ערשיטערט פון דעם גע־שריי, וואָס רייסט זיך אינסטינקטיוו אַרויס בּיי דעם שותּף, וועלכער איז אָנוועזענד:

— „דאָס בּין איך"! רבּי...

דער רב לייענט הויך: „הייליגער רבּי! איך שיק אייך דאָס בּילד פון מיין מאַן, וואָס האָט מיר מיט 3 פּיצלעך קינדער שוין צייט 10 יאָהר פערלאָזען, און איך האָבּ בּנישט פון איהם קיין שום ידיעות, מען זאָגט בּיי אונז אין שטעטעל, אַז ער געפינט זיך איצט אין פּאַריז, טאָ האָט רחמנות, זייט זיך מטריח איהם אויפצוזוכען"... און אַז. וו.

די חלוצה איז געפאַלען אין חלשות, און נאָכ־דעם ווי מען האָט זי קוים אָבּגעמונטערט דערוויסט מען זיך, אַז זי איז אַ קאַפּעטשקע מעוּבּרת...

(„פּ. היינט").

אַפרוי אין מענליכע קליידער

האָט חתונה מיט... אַ ווילנער פריילין, וואַרפט איהר אַוועק און קומט חתונה האָבּען מיט אַ פריילין אין גראָדנאָ.

אַ מערקווירדיג סענסאַציאָנעלע געשיכטע איז די טעג ענטדעקט געוואָרען דורך דער גראָדנער מיט איניגע טעג צוריק האָט די גראָדנער פּאָליציי בּעקומען אַ ידיעה פון ווילנאַ, אַז אין גראָדנע שטאָט געפינט זיך אַ געוויסער פּאַרשוין 22 יאָהר אַלט, וועלכער גיט זיך אָן, אַלס יוזעף וואָראָנאָוויטש, וועלכער איז אַנטלאָפען פון זיין פרוי אין ווילנאַ.

די גראָדנער פּאָליציי האָט ווירקליך אַזאַ פּאַרשוין געפונען און פערהאַלטען. אַזוי ווי די דאָ־קומענטען זענען דער פּאָליציי אויסגעקומען פער־דעכטיג, האָט מען דעם פערהאַלטענעם גענומען אויף אַ פערהער און דאָ האָט זיך, דער כּלומרש־טער מאַנספּערשוין מודה געווען, אַז ער איז גאָר אַנ׳איבּערגעקליידעטע פרוי מיט׳ן אמת׳ן נאָמען יאַ־ניגאַ בּאָמבּלעוויטש.

דערבּיי איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז יאַ־ניגאַ בּאָמבּלעוויטש האָט געדינט אין אַ מיליטערי־שער פרויען-אָפּטיילונג, נאָכ׳ן קריג, ווען די אָפּ־טיילונג איז געוואָרען פונאַנדערגעלאָזען, האָט זי זיך בּעזעצט אין ווילנאַ בּיי איהרען אַ שוואָגער. אַ פּראָפעסיאָנעלען סערזשאַנט.

ווען דער לעצטער איז איבּערגעטראָגען גע־וואָרען אין אַנ׳אַנדער שטאָט, איז יאַנינאַ געבּליבּען אין ווילנע, און פון דאַן אָן האָט זי אָנגעהויבּען טראָגען מענליכע קליידער און פערבּרענגען כּמעט אויסשליסליך אין פרויען-געזעלשאַפטען פאָרשטע־לענדיג זיך אומעטום, אַלס מאַנספּערשוין.

אין יאָהר 1927 האָט דער פאַלשער מאַנס־פּערשוין אַפילו פערפיהרט אַ ליבּע מיט דער ווילנער פריילין יאַדוויגאַ סטאַטקאָווסקאַ און נאָכ׳ן אַרומ־גיין אַ לענגערע צייט האָבּען די „געליבּטע" דעם 27-טען יולי 1927 חתונה געהאַט כּדת וכדין אין קלויסטער פון הייליגען יאַן אין ווילנאַ.

צוויי וואָכען צייט איז דעם „מאַן" געלונגען צו פערבּאָרגען פון זיין יונגער ווייבּעל זיין אמת׳ן נעשלעכט: אַרומזעהענדיג זיך אָבּער, וואַהרשיינליך, אַז סוף-כּל-סוף וועט זי זיך דערוויסען דעם אמת, איז דער פאַלשער מאַן אין אַ שיינעם פריהמאָרגען נעלם געוואָרען פון ווילנאַ.

דאָס אַוועקגעוואָרפענע יונגע ווייבּעל האָט דאַן געמאָלדען אין פּאָליציי, אַז ס׳איז פערפאַלען געוואָרען איהר „מאַן".

דערווייל איז „יאַנינאַ-יוזעף" געקומען קיין גראָדנע און דאָ פערבּראַכט קרוב אַ יאָהר צייט, אַלס שיינער קאַוואַלער, מיט איינינער צייט צוריק האָט „ער-זי" זיך בּעקענט מיט דער היגער פריי־לין ב. זיך איהר ערקלערט אין ליבּע און אויפ׳ן 8-טען ר. ח. איז שוין געווען בּעשטימט די חתונה.

די מערקווירדיגע פריילין ווערט אָפּגעשיקט

דערווייל איז אָבּער די פּאָליציי געפאַלען אויף די שפּורע פון מערקווירדיגען „פרוי-מאַן" און איהר פערהאַלטען.

די מעדיצינישע עקספּערטיזע האָט פעסטגע־שטעלט אָן שום צווייפעל, אַז יאַדוויגאַ בּאָמבּ־לעוויטש איז אַ פרוי מיט אַלע פּיטשעווקעס.

אין רשות פון דער מאַכט קיין ווילנאַ.

וואָרנונג.

אַזוי ווי מיר האָבּען געשיקט אונזער שותּף ה׳ מ. סראַקאַ צום קצב

לייבּיש אויף ווסכאָדניאַ עק פּאָלודניאָווא

איינמאָהנען דעם חוב פאַר פלייש, וואָס עס קומט אונז שוין זייט אַ לענגערער צייט, האָט די פרוי פון קצב לייבּיש מיט נאָך אַ געהילף בּעפאַלען דעם ה׳ מ. סראַקאַ און איהם שטאַרק געשלאָגען.

מיר וואָרענען דעריבּער אַלע לאָדזשער פלייש-הורטאָווניקעס צו זיין פאָרזיכטיג מיט איהם צו האַנדלען. דעם גאַנצען ענין גיבּען מיר איבּער דעם געריכט און פאַר די ווייטערדיגע קאָנסעקווענצען זענען מיר נישט פעראַנטוואָרטליך.

מיט אַכטונג ש. קופּערמאַן, ל. פריילעך.

פּענסיאָנאַט „זדראָוויע" ס. ראַפּאַפּאָרט

אויף ווישניאָווא-גוראַ

עמפּפעהלט צום לעצטען סעזאָן עמליכע פרייע פּלעצער

הי־יאָהר זענען אַ־בגעפיהרט געוואָרען אַ סך פערבעסערונגען, ווי צ. ב. פּרעכטיגע, זוניגע, מיט קאָמפאָרט איינגעריכטעטע צימערן, אַ נײַמאָדישער זאַל פאַר פערוויילונגען: בּעזונדערע עלעקטרישע ליכט, טעניס-פּלאַץ, ראַדיאָ א.ז.וו. אַ אויסגעצייכנעטע קיך אונטער דער לייטונג פון ספּעציאַליסטען. — — מעסיגע פּרייזען. — — אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט אויפ׳ן אָרט.

אַנאָנסען אין נייעם פאָלקסבּלאַט
האָבּען דעם גרעסטען ערפאָלג!

שאַכמאַט- און דאַמען־ ... גימנאַסטיק-שולע און קאַבּינעט

פון דר. מעד.

ב. שמידגעלד

[illegible]

די שטעפּעריי וועבּשטעל

פון ה׳ לאַסמאַן

[illegible]

סקאַ 30 ... 2-טער שטאָק ...

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבּען זיך בּעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בּעטען, מאַך איך בּעקאַנט דאָס געעהרטע פּובּליקום, אַז די עכט=פּאַטענטירטע בּעטען

זענען פערזעהן נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בּעקומען אין אַלע געשעפטען. —

ניקעל-קינדער-בּעטען, קינדער-וועגעלעך, אַמעריקאַנקעס, טיש-בּעטען, קינדער-בּענקעלעך, מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

[illegible]

לאָדז, פּאַלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

גאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאַווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

פּעטריקאַווער 17 דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסצוג אַלערליי ביטעס, קלאַגוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויך אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין יורזשאַנד-ראַזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאַראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 63-37
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער קראַנקהייטען	11-9 3-$4\frac{1}{2}$
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לוביטש	הויט און געשלעכט-קר.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	$\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס, אויך פּערלאַנג—היזימען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט

אימפּפונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי טשאַראַפּאָלסקאַ
צאָהן-אַרצט 10—1 3 6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

שפּאָרט-געלד!
קויפט
שירמס, שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל פון
ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19
ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראַל.
אַכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען און דעקונג.

וויכטיג פאַר ה"ה פריזיערס!!!
צוליב די קאָנקורענץ, ווערען די פּרייזען מיט'ן היינטיגען טאָג בעדייטענד פאַרקלענערט:

קעלנישע בלומען-וואַסער	3.20 אַ קילאָ
וועזשעטאַל	1.40 „
ראַזיר-זייף „אָראַ"	6.00 „
ברילאַנטין	3.40 „

פּראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. אַ דעקאַ.

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר-מעסערס, פּלאַטין- און שטאָהל-זאַכען צו פאַבריקס-פּרייזען. מיט אַכטונג

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען — געהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

הוצאת „הכוכב" בלודז!

הננו מתכבדים להודיע בזה, כי אחרי גמר ההכנות הנחוצות לסידור המערכת וההנהלה, בית הסידור והדפ"ס, תתחדש הוצאת „הכוכב" באכסניתו החדשה והקביעה לא יאוחר מיום הראשון לחודש ספטמבר ויוסיף להופיע בדיוק נמרץ בתור שבועון ספרותי לבני הנעורים ולעם, מנוקד ניקוד חלקי עם הוספה מנוקדת למען הקטנים, בתבנית מוגדלת ובוספת של 12 עמודים גדולים מדי שבוע. בטוחים אנו, כי ידידי „הכוכב" הישנים והחדשים ישמחו לקראת השתפרותו של עתוננו ויוסיפו לתמוך בו תמיכה חמרית ורוחנית.

נמשכת החתימה על „הכוכב" מחודש ספטמבר-ושעשין (גליון כ"א ואילך) ע"פ תנאים אלו: למחצית שנה — 9 זהובים, לרבע 4.50 ז' וכן — לחדשיים ולחודש. החותמים הישנים מתבקשים בזה להמציא לנו הוספה של 50 אחוז מדמי חתימתם בעד ההוספה של 4 עמודים מנוקדים כל נומר. מחיר כל גליון בודד (12 עמודים) 45 גרוש בלי המשלוח. תנאי החתימה בחו"ל: לשנה שלמה — 3 דולרים עם המשלוח. וכן למחצית ולרבע שנה. — כל החותמים משתמשים בהנחות גדולות (מ 20 עד 40 אחוז) בקנית ספרים עברים חשובים", כמו: „קורת העברים" (5 חלקים), ספרי „ברקאי" ספרי הוצאת „האור" ועוד.

העורך **אהרן לובושיצקי** — המו"ל הוצאת „אביב" לודז

כתובת המערכת, ההנהלה והמכירה הראשית:
Red. i Adm. „HAKOCHAB" Łódź Al. 1 Maja 8 9. Skrz. poczt. 216 P.K.O. 9057.

8-io Kl. GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
„WIEDZA"
Wschodnia 62, tel. 75-38.

די איינשרייבונגען פון נייע שילערינס פאַר אַלע קלאַסען נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט. טעגליך פון 20. ד. ח. פון 10 ביז 1 און פון 5 ביז 7.

Dyrektor B. JUDELEWICZ.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA
Tow. Szerz. Ośw. i Wiedzy Techn. wśród Żydów
Łódź, Pomorska 46/48, tel. 63-80

אָבטיילונגען: מעכאַנישע, עלעקטראָטעכנישע און וועבעריי

די שול-קאַנצעלאַריע נעהמט אָן איינשרייבונגען פון קאַנדידאַטען אויפ'ן 1-טען קורס מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג פון 10—2 נאָכמיטאָג.

אכטונג: פון 20. אויגוסט איז די קאַנצעל. טעטיג טעגליך פון 10—2 נאָכמ.

8-kl. Gimnazjum Żeńskie
Eug. Jaszuńskiej - Zeligmanowej
ul. Południowa 18, telef. 68-82

נייע שילערינס ווערען אָנגענומען טעגליך פון 10 ביז 12 פריה און פון 5 ביז 7 אָוונד. די עקזאַמענס הויבען זיך אָן דעם 4 טען סעפּטעמבער. ביים גימנאַזיום געפינט זיך אַ **קינדער-היים** געפיהרט לויט דעם סיסטעם פון פראָף. Montessori

דער גאַנצער שול-לאָקאַל איז פריש רעמאָנטירט.

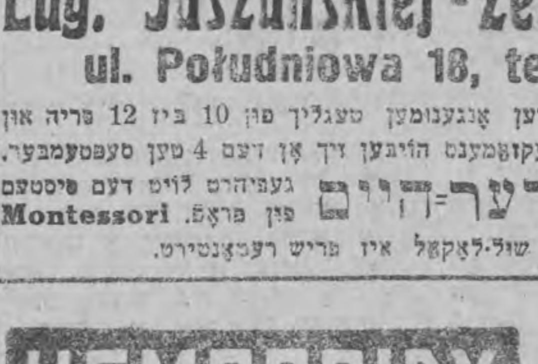

Dr. med. BRAUN

פּאָלודניאָווא 28. 28
טעלעפאָן 40-26.
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הויך-זון)
נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָבענד.

Dr. med. H. Gutsztadt

אַקושער-גינעקאָלאָג
Zachodnia 62 (Cegieln. 23)
telefon 29-52.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 9 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 7 אָוונד.

Dr. J. Lipszyc

Lipowa 36, tel. 74 94
(róg 6-go Sierpnia)
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען נעמט אָן פון 10—9 פאַרמיטאָג און פון 5—3 נאָכמיטאָג. 740

ליפקעס ראַטעס!!! — אויף ראַטעס!!!
איבער-העמדער
און נאַכט-העמדער
פון פּאָפּעלין, זעפיר און אַנדערע שטאָפען צו בעקומען אין דער ערשטקלאַסיגער פּראָצאָוניע פון
J. WOROBIEJCZYK
41. KILIŃSKIEGO 41.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט גאַנץ פערגעבלעסיגטע צייהן- און מויל-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער, נעהמט אָן פון 9—7 אָוונט. צו ביליגע פּרייזען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—5 7—6
ד"ר רושאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּעטיטרני	פרויען און געבורטס-הילף	$11\frac{1}{2}$-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטן	4-5 און, 1—2
ד"ר ווייזנבערג	אינ. קראַנק, לונגען-קר.	11-1 $5\frac{1}{2}$—7
ד"ר טאָופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָיעצקי	צאָהן-אַרצט	3—7
ב. ראָזען	צאָהן-אַרצט	9—8

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּראָפ. ס. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

סוויטער-אַרבייטער ווערען געזוכט ביי פ. מעשבערג, אויף נאָוואָמיעסקאַ 24. 202

אַכטונג, חזנים!
דער גרעסטער באַס מיט נאָמען, פון ווארשאָ און לאָדז זוכט אַ שטעל אויף די יום-טובים, ס'קאָן אויך זיין אויף דער פּראָווינץ.
אָפּפרעגען אַפּצוגעבען אין אַדמיניסטר. אונטער „באַס".

ס'איז פערלוירען געוואָרן
אַ וועקסעל אויף 119 זל. צאָהלבאַר ד. 18/8 1928 אויסשטעלער שלמה הערש אַלבערשטיין, גאָסטינין אַרדרע אַ. בריש און ב. נושאַלאָווסקי. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָבצוגעבען צו
אַ. גינגאָלד זגערזשער 36

עס ווערען געזוכט
שטריקערגעזעלן
צו מענער-סוויטערס ביי שטערן
32 6-שערפּיען 32

אַ מענש
ווערט געזוכט
אין קאָנפעקציע-געשעפט
ביי אַ. מ. בערלינער
294. פּיעטריקאָווער 294.

ס'ווערט געברויכט
שאַכטעלמאַכער-געהילף
צו פרעגען אין אַדמינ. פון „נ. פאָלקסבלאַט" 608.

אַנאָנסען-פּרייזן: טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יום-טוב 20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 · · · · · 60— · 4
נאָכ'ן טעקסט—1 · · · · · 15— · 7
פאַר דער ערשטער זייט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנעמענט-פּרייזן: אין לאָדז — 6 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט פון פּאַרטייען די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", opdłdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch.
Cecienkasi i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.